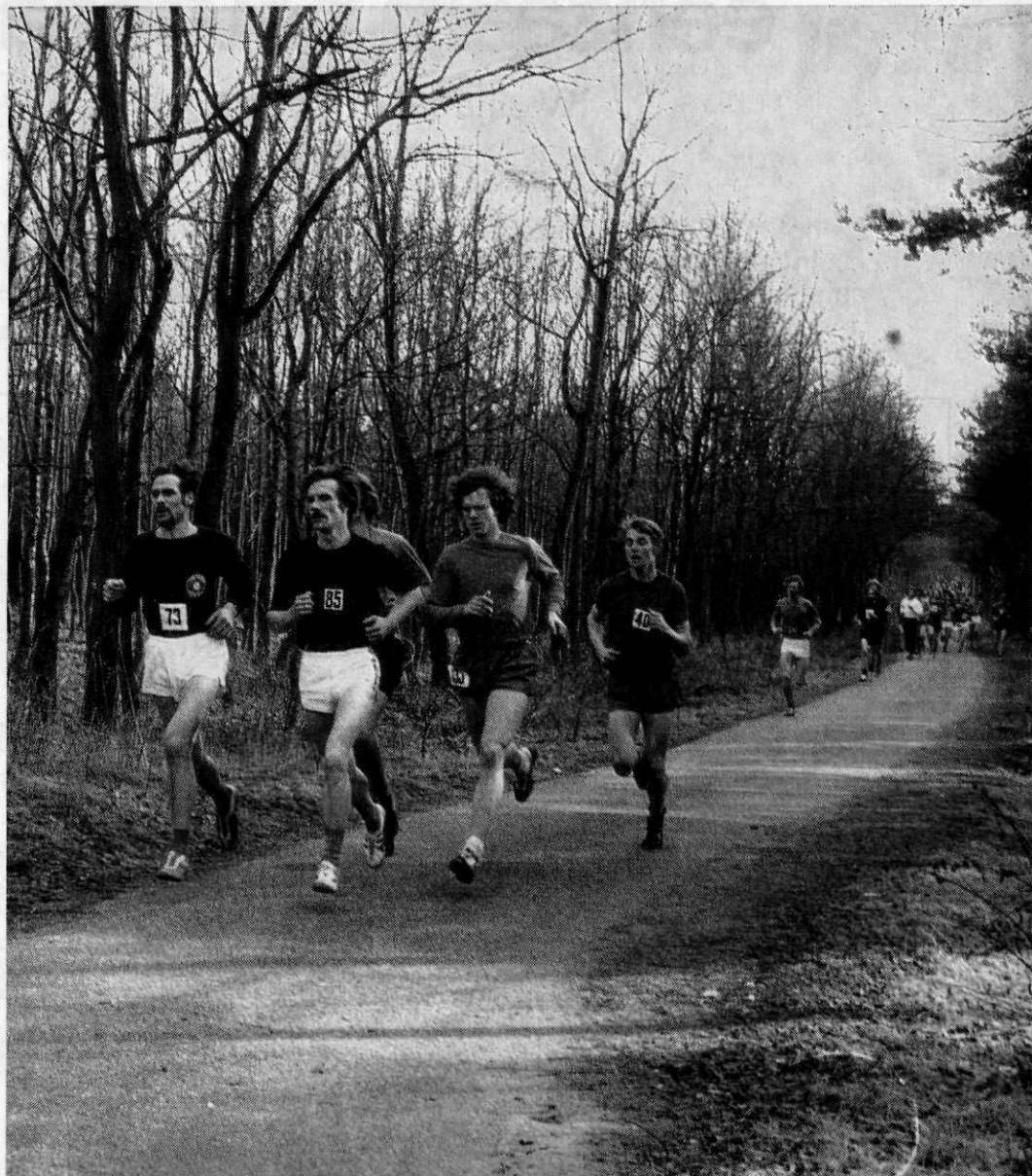

militaire spectator

WAARIN OPGENOMEN
DE OFFICIËLE
MEDEDELINGEN VAN
DE KONINKLIJKE
LANDMACHT EN DE
KONINKLIJKE
LUCHTMACHT

Optimale fysieke
conditie van het
grootste belang

(zie blz. 505)

militaire spectator

MAANDBLAD

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht

UITGAVE:

Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap

HOOFDREDACTEUR:

W. Walthuis
brigade-generaal der Infanterie b.d.

ADJ.-HOOFDREDACTEUR:

M. W. A. Weers
kolonel van de Koninklijke luchtmacht

REDACTEUREN

H. A. Baaij
luitenant-kolonel van de Koninklijke luchtmacht

ir. H. Lankhorst
kolonel van de technische staf

A. Majjers
kolonel der artillerie

G. A. Numan
brigade-generaal der infanterie

CORRESPONDENTIE

Adm. Militaire Spectator
p/a Bureau Voorlichting MvD,
Spui 32, Den Haag.
Tel.: (070) 72 14 64

ABONNEMENTEN:

f 25,— per jaar
buitenland f 30,— per jaar
losse nummers f 2,50

ADVERTENTIES:

Frankenhorst 28, Sassenheim
Tel.: (02522) 1 06 46
Contractprijzen op aanvraag

NADruk VERBODEN

inhoud

-
- 502** Officiële mededelingen van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht
-
- 503** Begroting
-
- 505** De fysieke vorming in de Koninklijke landmacht, door G. D. Buurman van Vreeden, majoor der infanterie
-
- 510** Bijdrage tot de gedachtenvorming over het defensiebeleid, door W. J. Loos, luitenant-kolonel der artillerie
-
- 518** Het atavisme van het batavisme, door J. R. Evenhuis, journalist, Rome
-
- 524** Functieanalyse in de krijgsmacht, door drs. L. J. M. G. Erkens, drs. H. Steffers en C. F. A. van Swieten, resp. kapitein ter zee van speciale diensten, majoor van de militaire administratie en majoor van de Koninklijke luchtmacht (II, slot)
-
- 530** Het Defense Integrated Data System (DIDS), door J. F. M. Leuring, luitenant-kolonel van de technische dienst
-
- 544** Nieuwe uitgave
-
- 545** Aanwijzingen voor medewerkers

OFFICIELE MEDEDELINGEN

KONINKLIJKE LANDMACHT - KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Uit de landmacht- en luchtmachtorders

LaO 61082(55.5/33)/LuO 61572(55.5/51). Geneeskundige verzorging van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht in de Bondsrepubliek Duitsland (herdruk).

LaO 63018(55.14/22e)/LuO 63514(55.14/22f). Regeling schade aan tafelgerei (herdruk).

LuO 72522(23.3/8). Vredesorganisatie commando tactische luchtstrijdkrachten (herdruk).

LaO 75014(91.1/31). Vaandel Regiment aan- en afvoertroepen.

LaO 75015(78/415). Voorstudie algemene (school)ontwikkeling voor toelating tot de Koninklijke militaire school.

LaO 61088(23.21/9)/LuO 61579(23.21/6). Het Curatorium en de Raad van Gouverneur en Assesoren van de Koninklijke militaire academie (herdruk).

LaO 63025(55.5/61)/LuO 63521(55.5/59). Geneeskundige verzorging van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht in België (herdruk).

LaO 75016(51.16/25)/LuO 75513(51.

16/26). Uitoefening van grondrechten door militairen.

LaO 57061(91.5/1). Jaarlijkse herdenkingen (herdruk).

LaO 72029(23.1/69)/LuO 72524(23.1/71). Instelling militair sociale dienst (herdruk).

LaO 75017(51.2/109)/LuO 75514(51.2/83). Nadere voorzieningen terzake van de bevoegdheid de werkelijke dienst van dienstplichtigen te verlengen.

LuO 75515(51.2/84). Lastgevingen.

Lamed 023-75 (78/35bc). Samenstelling commissie hogere technische vorming.

Lumed 515-75 (23.1/78). Commissie studie sociale academie.

Lamed 010-72(02/33)/Lumed 513-72 (02/33). Aanwijzing tot straffen bevoegde commandanten (herdruk).

Lamed 024-75(78/416). Cursus LO/sportofficier.

Lamed 025-75(23.1/74). Instelling bureau spreiding defensiediensten.

Lamed 026-75(78/417). Opleiding voor sergeant-majoor-administrateur.

Lamed 027-75(51.2/108). Ontslag dienstplichtigen wegens algemene diensteindiging.

Lamed 028-75(51.15/102). Kerkelijke

feest- en vastendagen voor Israëlitische militairen in 5736 (6 september 1975 t/m 24 september 1976).

Lamed 029-75(81/41). Snelheden voor militaire voertuigen.

Lamed 030-75(78/382e). Cursus Stafdienst aan de Hogere krijgsschool.

Lamed 031-75(02/34). Intrekking legerorders, landmachtorders, landmachtmededelingen.

Lamed 032-75(51.16/26)/Lamed 519-75(51.16/27). Rookverbod voor chauffeurs.

Mededelingen van het Commando Opleidingen Koninklijke landmacht

VS 17-227/4 (Handboek schutter/lader Leopardtank). Dit voorschrift, dat zowel in vredes- als in oorlogstijd dient te worden gehanteerd, zal op het OCC en bij de parate Leopard-eenheden worden gebruikt tijdens de instructie voor tankcommandant, schutter en lader van zowel dienstplichtig als beroepspersoneel. In dit voorschrift worden de schietopleiding, de bediening en het onderhoud van het hoofdwapen (105 mm kanon) en de bijwapenen (zowel torendak- als coaxiale mitrailleur en rookgranaatwerper), alsmede het justeren van de wapenen en de richtmiddelen behandeld. Tevens is een apart hoofdstuk gewijd aan tankherkenning t.b.v. de cavalerist.

De aandacht wordt erop gevestigd, dat officieren, die maandelijks van Rijkswege de „Militaire Spectator” ontvangen, bij wijziging van hun adres, dit schriftelijk kenbaar dienen te maken bij het Ministerie van Defensie, Afdeling CPD, Bagijnestraat 36, Den Haag.

Begrotelijke begroting

* * Ten dienste van die lezers die niet zo zeer
* op de hoogte zijn van de betekenis van de talloze zegswijzen en uitdrukkingen waarvan men zich soms kan bedienen in het gewestelijke spraakgebruik en in streektalen of dialecten, en die niet altijd en onmiddellijk een verklarend woordenboek bij de hand hebben, is het zeker gepast een korte verduidelijking te geven van de boven dit editoriaal geplaatste titel. Daarbij mag uiteraard worden aangenomen dat zij met het begrip „begroting” geen moeite zullen hebben maar dat het daaraan voorafgaande woord wellicht onbekend voorkomt. Te hunner informatie diene dan, dat het bijvoeglijke naamwoord „begrotelijk” — dat vooral in de Noordhollandse en Westfriese streektalen veelvuldig wordt gebezigd in de betekenis van „sneu” wanneer iets betreuenswaardigs wordt omschreven of wanneer een zekere teleurstelling wordt uitgesproken — volgens Van Dale's Groot Woordenboek der Nederlandse Taal kan worden vervangen door de gelijkwaardige term „spijtig”, die dan vervolgens elders in dat zelfde standaardwerk weer wordt vertaald met „betreuenswaardig, teleurstellend, jammer”.
Het zal derhalve duidelijk zijn, dat de bovenstaande kwalificatie zonder enige twijfel moet slaan op de Defensiebegroting 1976, een uitermate teleurstellend stuk in de ogen van velen die zich zorgen maken „Om de veiligheid van het bestaan”.

Reeds eerder werd in deze redactionele kolommen aandacht besteed aan het begrotingsvraagstuk in het algemeen en aan de problematiek van het bezuinigen in het bijzonder (zie *Mil. Spect.* 142 (1973)(11)483 e.v.). Zoals ook toen gesteld, is het hier niet de plaats noch is er hier gelegenheid om tot in details in te gaan op de onderwerpelijke raming der uitgaven. Wél moet echter worden geconstateerd dat in dit geval het betreuenswaardige — zoals hierboven bedoeld — juist híérin schuilt dat die raming der uitgaven meer weg heeft van een vooropgestelde *begrenzing* van wat ten hoogste zal worden beschikbaar gesteld dan van het honoreren van het verlanglijstje dat is tot stand gekomen als resultaat van de totaaltelling van de *behoeften* zoals die werden vastgesteld aan de hand van een gedegen analyse van de opgedragen taken. Die bui heeft men overigens reeds kunnen

zien hangen, met name toen de Defensienota 1974 aankondigde, te willen formuleren „hoe Nederland naar de mening van de regering in de komende jaren een voldoende en evenredige bijdrage aan de bondgenootschappelijke verdediging kan blijven leveren binnen een aanvaardbaar niveau van financiële middelen”. Reeds toen toch bleken de bondgenoten met onze regering van mening te verschillen over de cruciale vraag wat dan wel als zo'n aanvaardbaar niveau zou mogen worden beschouwd. Immers, het NAVO-commentaar behelsde het onmiskenbare verwijt:

If the present proposals are pursued they will lead to a Netherlands military contribution to the alliance which would be less than should be expected given the resources of the country.

Nu kan en mag vandaag daartegenover onmiddellijk worden ingebracht dat die Nederlandse „resources” er in de laatste tijd aanzienlijk op achteruit zijn gegaan en dat om die reden een herwaardering van de Nederlandse bijdrage aan het Atlantische bondgenootschap alleszins gewettigd zou zijn. De moeilijkheid is dan echter, dat hetzelfde met evenveel recht kan worden gezegd over de mogelijkheden van de andere leden van de verdragsorganisatie, wier huidige economische situatie al evenmin als rooskleurig mag worden betiteld.

Het is dan ook zeer de vraag, of van de magische formule „herverdeling van taken” wel binnen afzienbare tijd die wonderbaarlijke uitwerking zal kunnen worden verkregen die van deze panacee kennelijk werd verwacht ten tijde van het opstellen van de Defensienota 1974 en de beide sindsdien verschenen defensiebegrotingen. Een dergelijke herverdeling van taken op korte termijn te willen afdwingen lijkt nauwelijks zinvol noch haalbaar, zolang ook de andere bondgenoten ter oorzaak van hun geringe financiële armslag belust zullen zijn op de wezenlijke goedkopere taken voor hun defensieapparaat.

Zoals hiervoor reeds werd aangegeven, behoren de behoeften van de krijgsmacht te worden bepaald aan de hand van een gedegen analyse van het gehele opgedragen takenpakket. Zolang daarin geen verandering komt, zal de werkelijke behoefte aan personele en materiële middelen in feite slechts

wijziging kunnen ondergaan naar evenredigheid van een eventuele vermindering van de externe dreiging, dan wel naar rato van nieuwere strategieën of tactieken, dan wel in verband met technologische ontwikkelingen. In andere gevallen is er dan ook *geen sprake van een wijziging van de behoefte*: wat de onderscheidene bevelhebbers voor de uitvoering van de hun opgedragen taken *nodig* hebben, blijft gelijk; in voorkomend geval wordt het mes gezet in hetgeen hun wordt *toegestaan*. En het mankeert er dan nog maar aan dat de hele procedure wordt omgekeerd in die zin dat de externe dreiging wordt aangepast en gebagatelliseerd, en vervolgens de analyse wordt herzien tot er een nieuwe behoefte uit rolt die alsdan merkwaardigerwijze precies blijkt te kloppen met het toegewezen.

Het zal wel duidelijk zijn, dat in dergelijke irrationele afwijkingen van de juiste, rationele besluitvormingsprocedure een groot gevaar schuilt, een niet te onderschatten bedreiging van de veiligheid van ons aller bestaan. In alle geledingen van de krijgsmacht is over de mogelijke veronachtzaming van de ware behoeften dan ook een ernstige, diepdoorvoelde bezorgdheid tot uitdrukking gekomen. Daarbij ging het allerminst om een pleiten voor het eigen standje, doch in het bijzonder om het beleid van opbouw, instandhouding en functionering van het militaire instrument dat van wezenlijke betekenis is voor stabiele internationale machtsverhoudingen. Voor dat beleid berust de verantwoordelijkheid bij de minister van defensie, en het waren *zijn* ambtenaren, zijn medewerkers zo men wil, die zich over dat beleid bezorgd betoonden.

Het zij in dit verband nog eens opgemerkt, dat de minister van defensie zelf ten volle overtuigd blijkt van de essentie van het militaire machtsprobleem. Immers, in zijn toespraak tot de cursisten van de 12e Leergang Buitenlandse Betrekkingen verklaarde hij, op 18 september van dit jaar, dat militaire macht een bijdrage moet leveren tot het waarborgen van goede betrekkingen in het kader van het buitenlandse beleid

... in dié zin dat partijen in geval van tegenstellingen door de aanwezigheid van strijdkrachten zich steeds bewust zijn van de risico's die zij lopen als zij, in plaats van alles te doen om hun geschillen in vreedzaam overleg bij te leggen, zich tot gebruik van geweld zouden laten verleiden.

In aansluiting daarop wees hij erop dat, hoe paradoxaal dat ook mocht klinken, het

... een feit is dat militaire macht een geweldbedwingerende rol speelt.

Nu staat het wel buiten kijf dat de risico's als bovenbedoeld voor een *strategische aanvaller* — dat is de partij die een wijziging van de *status quo* nastreeft — des te geringer zullen zijn naarmate de opbouw, instandhouding en functionering van het militaire instrument ter andere zijde — waar men de *status quo* wenst te handhaven en derhalve in de positie van *strategische verdediger* verkeert — meer bij het noodzakelijke zijn ten achter gebleven. Die achterstand ten opzichte van de werkelijke behoefte is het waarover de betrokkenen zich zo zeer zorgen maken. Voor hen is het immers onbegrijpelijk dat in die behoeften voor het ene deel van de krijgsmacht slechts zou kunnen worden voorzien door ergens anders in het defensie-instrument gaten te laten vallen: nu, als gevolg van het voorshands uitblijven van tastbare resultaten van de MBFR-onderhandelingen, de parate sterkte van de landstrijdkrachten krachtens de in de NAVO gemaakte afspraken niet zal mogen worden verminderd, wenst de regering dat de kosten van het op peil houden van de noodzakelijke vredessterkte van de Koninklijke landmacht worden *gedekt door besnoeiingen elders in het defensieapparaat*. Voor de onthutste veiligheidsverzorgers heeft een dergelijke benadering bedenkelijk veel weg van het verwijderen van het hangen sluitwerk van de achterdeur om daarmee vervolgens de vergrendeling van voordeur en ramen overeenkomstig de graad van de externe dreiging „op peil” te gaan houden. Welke partij bij een dergelijke procedure uiteindelijk de werkelijke zware risico's zal lopen, behoeft geen nader tootog!

Een begroting die voorbijgaat aan de, in een analyse der opgedragen taken bepaalde, reële behoefte en die daarvoor dan in de plaats stelt hetgeen naar de — buiten consultatie van de verantwoordelijke militaire bevelhebbers gevormde — mening van partijpolitieke groeperingen aan de veiligheid van ons bestaan zou mogen worden ten koste gelegd, verschaft metterdaad reden tot onverholven bezorgdheid bij allen die met die taken zijn belast en doet onder de medebelanghebbende bondgenoten twijfel rijzen aan de solidariteit zonder welke het bondgenootschap in zijn functie slechts zal kunnen falen. Voor zo'n begroting is daarom het hierboven gebezigde predikaat „begrotelijk” stellig op zijn plaats. Men mag slechts hopen dat het „spijtige” zich niet zal manifesteren in de vorm van het spreekwoordelijke berouw dat, naar een ieder behoort te weten, gemeenlijk te laat pleegt te komen.

De fysieke vorming in de Koninklijke landmacht

G. D. Buurman van Vreeden

majoor der infanterie

Kenmerkend voor deze tijd is, dat de mens steeds minder lichamelijke arbeid verricht. Als gevolg daarvan is een situatie ontstaan, waarin bij velen de lichamelijke conditie beneden een aanvaardbaar niveau is gedaald. De gevolgen zijn bekend: de sterfte aan hart- en vaatziekten is sterk gestegen, men voelt zich sneller moe en er zijn veel klachten die berusten op verminderde spierkracht.

Ook de geestelijke weerstand van het individu is verminderd, wat zich over het algemeen uit in een afnemende stresstolerantie.

Dit algemene beeld van een teruglopende fysieke conditie van de mens kan eveneens binnen de Koninklijke landmacht worden herkend. Zo is uit een onlangs door de Nationale Raad Welzijn Militairen (NRWM) opgesteld en op ruime schaal binnen de KL verspreid rapport — „Conditieverbetering militairen en het spel- en sportelement in de kleine oefening bij de KL” van 16 april 1974 — onder meer gebleken dat:

— 65% van het instromende dienstplichtige personeel bij opkomst voor eerste oefening niet de eisen haalt die, gezien hun leeftijd, aan hun lichamelijke conditie zouden mogen worden gesteld;

— in de eerste weken na opkomst van dienstplichtigen door de onderdeelartsen veelvuldig klachten worden geconstateerd, die vrijwel uitsluitend de bewegingsorganen betreffen.

Ook de conditie van het vrijwillig dienende personeel laat echter over het algemeen te wensen over. Geschat wordt dat slechts 15% van deze categorie personeel zowel in als buiten dienstverband regelmatig aan sport doet. Velerlei initiatieven van enthousiaste lo- en sportfunctionarissen komen door gebrek aan belangstelling vaak niet voldoende van de grond en het blijkt, helaas, dat meestal slechts op aandrang van commandanten het vrijwillig dienende personeel aan de lessen fysieke vorming deelneemt.

Het zal duidelijk zijn dat het voor een organisatie als de KL van het grootste belang is de fysieke

conditie van haar personeel optimaal te doen zijn. De aan de KL gestelde taken kunnen immers slechts dán naar behoren worden vervuld (inzetbaarheid), indien wordt beschikt over personeel dat lichamelijk geschikt, bereid en in staat is zich in te zetten en prestaties te leveren, zowel individueel als in groepsverband (gevechtsvaardigheid en gevechtsbereidheid).

Ten einde nu te verzekeren dat voor wat betreft de fysieke vorming het vereiste kwaliteitsniveau van al het bij de KL dienende personeel wordt bereikt en onderhouden, is in oktober 1973 door de Bevelhebber der Landstrijdkrachten (BLS) een Beleidsconcept (visie) Fysieke Vorming uitgegeven. In het kader van dit artikel zal op een aantal aspecten uit dit beleidsconcept nader worden ingegaan.

Begripsomschrijving en doelstelling

Binnen de KL wordt het begrip fysieke vorming als volgt omschreven.

Fysieke vorming is het doelbewust en doelgericht bevorderen van de lichamelijke en mentale ontplooiing, alsmede het ontwikkelen en in stand houden van een goede fysieke conditie. De fysieke vorming is tevens gericht op de ontwikkeling van het voor de militair vereiste mentale en lichamelijke incasseringsvermogen.

Als doelstelling van fysieke vormingsactiviteiten worden genoemd:

— het fysiek en mentaal geschikt maken van de militair voor de militaire functievervulling (fysieke conditie, mentaal en lichamelijk incasseringsvermogen);

— het leveren van een wezenlijke bijdrage aan de leiderschapsvorming;

— het, zoveel als mogelijk, bijdragen aan de (organieke) groepsvorming;

— het bijdragen tot de noodzakelijke ontspanning;

— het leveren van een bijdrage aan de motivatie ten aanzien van de fysieke vorming in de vrije tijd.

Zowel uit de begripsomschrijving als uit de doelstelling blijkt duidelijk dat de taakstelling van de KL centraal staat.

Dit neemt echter niet weg dat in deze doelstelling mede is begrepen de elders veel gehoorde stelling dat fysieke vorming uitsluitend tot doel kan hebben, waar mogelijk, het eigen initiatief en de eigen prestatie te bevorderen.

Kwaliteitsaspecten en deelgebieden

Concreet gesteld dienen activiteiten op het gebied van de fysieke vorming zich te richten op het (verder) ontwikkelen van kwaliteitsaspecten van het personeel zoals:

- lichamelijke fitheid en vaardigheden;
- zelfvertrouwen;
- mentale en fysieke gehardheid;
- reactievermogen;
- zelfdiscipline;
- teamgeest en durf.

Deze kwaliteitsaspecten worden bijgebracht en onderhouden in het kader van de volgende drie deelgebieden.

1. Algemene fysieke vorming (AFV)

Het doel van de algemene fysieke vorming is het scheppen van de noodzakelijke fysieke conditie en het aankweken van de verdere fysieke vorming. Deze activiteiten moeten tevens worden gericht op het bevorderen van de teamgeest en de mentale ontplooiing van de militair.

2. Algemene militaire fysieke vorming (AMFV)

Het doel van de algemene militaire fysieke vorming is het (verder) ontwikkelen en op peil houden van de algemeen voor de militair noodzakelijk geachte lichamelijke en mentale kwaliteiten. Deze

activiteiten moeten worden gericht op de (organieke) groepsvorming.

3. Op de onderdeelstaak gerichte fysieke vorming (OFV)

Het doel van de op de onderdeelstaak gerichte fysieke vorming is het verder ontwikkelen en het op peil houden van de, op basis van de taak van de eenheid noodzakelijk geachte, lichamelijke en mentale kwaliteiten. Deze activiteiten moeten mede worden gericht op het bevorderen van de organieke groepsvorming en het leveren van een bijdrage aan de praktische leiderschapsvorming.

Het specifieke doel van de afzonderlijke deelgebieden is bepalend voor de inhoud en de onderlinge verhouding van de kwaliteitsaspecten. Daarbij zal bijzondere aandacht moeten worden besteed aan het concretiseren van de meer abstracte kwaliteitseisen als zelfvertrouwen, mentale gehardheid en geestelijk kunnen doorstaan van stresssituaties.

Opbouw en inhoud van de fysieke vorming

1. Algemene fysieke vorming

De algemene fysieke vorming omvat in grote lijnen instructie en training in de oefengebieden gymnastiek, atletiek, zwemmen en spel, alsmede de elementaire instructie en training in de oefengebieden terreincross, terreinwerk, hindernisbaan en zelfverdediging. Deze activiteiten zijn zowel afzonderlijk als in bepaalde combinaties uit te voeren.

2. Algemene militaire fysieke vorming

De algemene fysieke vorming omvat onder meer marstraining, handgranaatwerpen, specifieke onderwerpen in het kader van de „kleine oorlog”, „speedmars”, alsmede de verdere toepassing van het tijdens de algemene lichamelijke vorming geleerde o.a. op de gebieden hindernisbaan, terreincross/werk, zelfverdediging, enzovoort. Deze acti-

viteiten dienen zoveel mogelijk te worden geïntegreerd in de functieopleiding.

3. Op de onderdeelstaak gerichte fysieke vorming

Dit deelgebied van de fysieke vorming is specifiek gericht op de onderdeelstaak en berust en bouwt voort op de voorgaande twee deelgebieden. Als zodanig omvat dit deelgebied van de fysieke vorming een grote reeks activiteiten, variërende van marstraining, terreincross en velddiensten te voet, tot oefeningen in het kader van de „kleine oorlog”.

Het is vanzelfsprekend dat tot deze activiteiten ook relevante elementen uit de overige deelgebieden behoren, bijvoorbeeld de verdere training op het gebied van hindernisbaan, terreinwerk/terreincross, handgranaatwerpen, enzovoort.

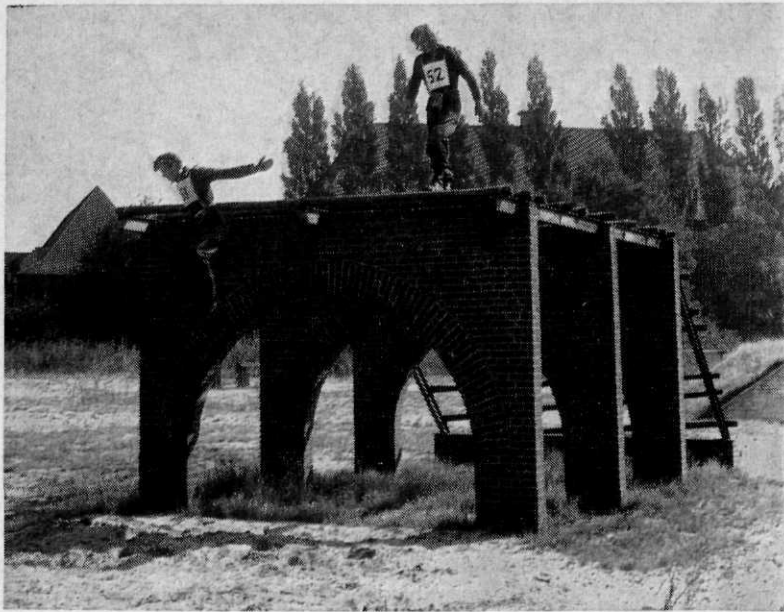
De op de onderdeelstaak gerichte fysieke vorming dient, te zamen met de organieke groepsvorming, zoveel als mogelijk te worden geïntegreerd in de functieopleiding tijdens de onderdeelvorming.

Het optimaal benutten van de mogelijkheden tot integratie van de onderscheiden deelgebieden in het kader van opleidingen en oefeningen vereist initiatief en een activiteit van commandanten op ieder niveau.

De opbouw en inhoud van het fysieke vormingsprogramma kunnen worden gezien in de tijd (opleidings- en parate periode) en in de ruimte (samenhang tussen de deelgebieden).

Gezien in de tijd verschaft de AFV een algemeen basisniveau, waarin de vereiste conditie en elemen-

taire fysieke vaardigheden worden bijgebracht. De AMFV bouwt voort op de AFV en verschaft de noodzakelijke fysieke geschiktheid en vaardigheden voor de militaire functie vervulling. De OFV is specifiek gericht op de onderdeelstaak en berust én bouwt voort op de voorgaande twee deelgebieden.

Gezien in de ruimte moge het duidelijk zijn, dat een in de tijd geziene, absolute scheiding tussen de onderscheiden deelgebieden niet mogelijk is. In de opleidings- en oefenprogramma's sluiten (elementen uit) de afzonderlijke deelgebieden op elkaar aan en lopen in elkaar over.

Op grond daarvan is, na beëindiging van (delen van) een opleiding, het stellen van gedetailleerde instromingseisen op het gebied van de fysieke vorming niet mogelijk. Volstaan moet worden met het aangeven van algemene conditie- en vaardigheids-eisen. De te stellen specifieke eisen, die een resultante zijn van de tijdens de AFM, AMFV en OFV ontplooidde activiteiten, kunnen echter wel nauwkeurig worden vastgesteld.

Verantwoordelijkheden

Alle activiteiten op het gebied van de FV dienen plaats te vinden onder de verantwoordelijkheid van commandanten op alle niveaus. Deze verantwoordelijkheid kan niet worden gedelegeerd. De verantwoordelijkheden van de commandant ter zake worden echter niet in het minst verminderd indien hij bevoegdheden delegeert aan anderen. Op grond daarvan kan de commandant de be-

voegdheid voor het geven van de AFV delegeren aan het daarvoor specifiek opgeleide LO/S-personeel.

De bevoegdheden voor de uitvoering van de AMFV en de OFV kunnen echter worden gedelegeerd aan het organiek bij de eenheden ingedeelde (vrijwillig dienende) leidinggevende personeel.

Deze delegatie van bevoegdheden is in de praktijk niet zo scherp te scheiden. Zij dient echter wel het uitgangspunt voor alle activiteiten te vormen. Ten aanzien van alle deelgebieden is én blijft een nauwe samenwerking tussen het LO/S-personeel en het organiek ingedeelde kader noodzakelijk.

In de initiële opleiding van het vrijwillig dienende personeel dient daartoe de fysieke vorming tevens te zijn gericht op het ontwikkelen en aankweken van de benodigde kwaliteiten ten einde te kunnen optreden als assistent bij de algemene fysieke vorming en als commandant/instructeur bij de overige fysieke vormingsactiviteiten.

Leiderschapsvorming

Het kernpunt van alle activiteiten op het gebied van de fysieke vorming wordt gevormd door de wijze waarop het vrijwillig dienende personeel aan deze activiteiten deelneemt, de noodzaak ervan onderschrijft, zich bij de uitvoering betrokken voelt en mede daardoor het dienstplichtige personeel stimuleert.

Een doeltreffende uitvoering van de fysieke vorming is dan ook in hoge mate afhankelijk van de persoonlijke inzet van al het leidinggevende per-

soneel. Dit impliceert dat tijdens de leiderschapsvorming van dit personeel mede aandacht zal moeten worden geschonken aan de aspecten van het leiding geven die kunnen bijdragen tot het aanweken van het gewenste leiderschapsgedrag. Dit houdt onder meer in:

- kennis van de (militaire) fysieke vormingsactiviteiten die moeten worden uitgevoerd;
- inzicht in het doel van deze activiteiten;
- kennis van de beschikbare personele en materiële middelen en mogelijkheden die ten behoeve van de uitvoering van een FV-programma kunnen worden ingezet, resp. toegepast;
- kennis, kunde en vaardigheden om deze middelen en mogelijkheden op goede wijze en op het juiste tijdstip in te zetten (plannen en organiseren);
- vaardigheden om zelf op adequate wijze aan een FV-programma te kunnen deelnemen (vaktechnisch aspect).

Samenvatting

Voor een organisatie als de Koninklijke landmacht

is het van groot belang dat de fysieke conditie van haar personeel optimaal is.

Het door de BLS uitgegeven beleidsconcept beoogt deze kwaliteitseis te realiseren. Aan de in het concept opgenomen, algemene uitgangspunten kan echter eerst dan naar behoren gestalte worden gegeven, indien al het in de KL terwerkgestelde personeel de noodzaak van een doelgerichte fysieke vorming onderschrijft en zich erbij betrokken voelt. Aan activiteiten op het gebied van de fysieke vorming moet dan ook, waar mogelijk, worden deelgenomen door al het bij de eenheden ingedeelde personeel. Voor het gegeven voorbeeld kan immers geen substituuut worden aangewezen. Ten slotte moge worden opgemerkt dat een uitspraak van de voormalige Chef staf 1 Div „7 Dec”, thans onze commandant van het Eerste Legerkorps, (in *VOKL* (1972)(3)20) de essentie van de fysieke vorming goed weergeeft:

*(. . .) het onze plicht is als beroepsofficier en beroeps-
onderofficier ervoor te zorgen dat wij opgewassen
zijn en blijven tegen de fysieke eisen die aan ons
beroep worden gesteld, zowel in vreedstijd als, onver-
hoopt, in oorlogstijd.*

Bijdrage tot de gedachtenvorming over het defensiebeleid

W. J. Loos

luitenant-kolonel der artillerie

Het discussiëren over „defensieaangelegenheden” is, zelfs indien politiek-emotionele aspecten kunnen worden vermeden, meestal een niet eenvoudige en verwarring veroorzakende bezigheid. Oorzaken zijn o.a. de complexiteit van de problematiek en de snelheid waarmee de verschillende aspecten van deze problematiek in een dynamische wereld aan veranderingen onderhevig zijn.

Bestudering van de grote hoeveelheid literatuur op dit gebied levert meestal wel veel informatie op, maar of er ook een logisch samenhangend beeld ontstaat is veelal twijfelachtig, juist omdat politieke interpretaties van de verschillende gegevens het inzicht in de samenhang kunnen versluieren.

De belangrijkste informatiebronnen over opvattingen inzake defensie zijn in dit verband:

- a. de defensieparagraaf in de programma's van de verschillende politieke partijen en groeperingen;
- b. speciale studies, afkomstig van de wetenschappelijke instituten van deze partijen en groeperingen;
- c. publikaties van polemologische instituten en het Instituut voor Vredesvraagstukken;
- d. de memories van toelichting op de defensiebegroting van de achtereenvolgende kabinetten;
- e. de defensienota's (bv. 1968 en 1974);
- f. nieuwsmediacommentatoren.

De grote vraag is hoe al deze informatie te verwerken, te beoordelen en uiteindelijk te komen tot een eigen evenwichtige interpretatie.

Enkele kernpunten en kernvragen

Ter illustratie van het in de inleiding gestelde volgen hierna enkele kernpunten resp. kernvragen, waarover een uitspraak moet worden gedaan alvorens tot een samenhangend geheel kan worden gekomen.

- a. Hoe het nationale *veiligheidsbeleid* in te pas-

sen in het buitenlandse beleid op basis van het antwoord op de vraag of de nationale veiligheid zo nodig met militaire middelen moet/mag worden verzekerd.

b. Het *zelfstandig* of in *bondgenootschappelijk* verband optreden (politiek en militair).

c. Mogen/moeten *kernwapens* tot de militaire middelen worden gerekend en, zo ja, eventueel onder welke voorwaarden.

d. De *aard en de omvang van de militaire bijdragen* aan een bondgenootschappelijke militaire organisatie, ter verwezenlijking van de gezamenlijk geformuleerde doelstellingen en de *financiële consequenties* daarvan op het nationale vlak.

e. De internationale en nationale *politieke en sociale ontwikkelingen*, die zich wijzigende inzichten omtrent de punten a t/m d tot gevolg kunnen hebben, waarbij de gevolgen voor de krijgsmacht en het uit te voeren buitenlandse beleid de *verreiste continuïteit* op langere termijn niet mogen aantasten. Het verminderen resp. afbreken van militair potentieel gaat snel; het (opnieuw) opbouwen kost (steeds) meer tijd, gezien de toenemende complexiteit van de wapensystemen en het gebruik daarvan.

f. De mogelijke *systemen van legervorming* in samenhang met de behoefte aan parate en mobilisabele eenheden. De toelaatbare verhouding tussen *parate en mobilisabele eenheden*.

g. De *personeelsvoorzieningsproblematiek*, o.a. voor wat betreft de verhouding vrijwillig dienenden en dienstplichtigen. Het *dienstplichtsysteem* en de daarin thans voorkomende onbillijkheden o.a. als gevolg van het feit dat procentueel slechts een relatief gering aantal dienstplichtigen werkelijk onder de wapens komt. De (on)mogelijkheden het aantal *vrijwillig dienenden* te vergroten en de *financiële consequenties* daarvan. De relatie tussen het percentage vrijwillig dienenden en de *lengte van de diensttijd* voor de dienstplichtigen.

h. De *technische ontwikkeling* en de invloed daarvan op de gecompliceerdheid van het materieel. De daaruit voortvloeiende consequenties voor de

kwetsbaarheid en de noodzakelijke mate van geoefendheid van het personeel (opleidingstijd). De financiële consequenties aangaande de vereiste investeringen en exploitatiekosten.

i. Het streven naar en de praktische uitvoerbaarheid (als gevolg van de belangen van de nationale industrieën) van bondgenootschappelijke samenwerking op het gebied van materieelaanschaffingen (*standaardisatie* van materieel).

j. In hoeverre is een ver doorgevoerde *taakverdeling* tussen de bondgenoten mogelijk of wenselijk (men denke hierbij aan de afstoting van bepaalde krijgsmachtdelen). Dezelfde vraag kan worden gesteld omtrent een *integratie* van bepaalde krijgsmachtdelen van twee of meer bondgenoten.

k. Tot slot de vraag: in hoeverre is de veel gehoorde uitspraak „*kwaliteit gaat voor kwantiteit*” eigenlijk wel juist en onder welke voorwaarden?

Alvorens nu deze kernvraagstukken nader aan studie te kunnen onderwerpen, of één dan wel een aantal daarvan als uitgangspunt te kiezen voor de vormgeving van het defensiebeleid, is het noodzakelijk allereerst een kader te scheppen waarin de deelaspecten een plaats kunnen krijgen. Tevens levert een dergelijk *algemeen denkpatroon* een aantal *toetsingscriteria* op die kunnen worden gebruikt om bij het nemen van (deel)beslissingen te kunnen vaststellen in hoeverre deze beslissingen passen in het geschetste kader.

Uitgangspunten

Ten einde de omvang van het betoog te bekorten worden hierna enkele uitgangspunten geformuleerd, die kunnen dienen als basis voor een te formuleren beleid en die tevens als richtinggevend kunnen worden beschouwd. Vanzelfsprekend kunnen op grond van politieke en strategische inzichten de uitgangspunten ook anders worden gekozen.

a. *Het bestaan van een krijgsmacht* is aanvaardbaar ter bescherming van het recht op zelfbeschikking van een volk, alsmede ter bescherming van de uit deze zelfbeschikking voortvloeiende vorra van samenleving.

b. Het bestaan van de *NAVO* heeft in de achter ons liggende periode een zodanige *stabilisatie* van de toestand in Europa bewerkstelligd, dat mede daardoor een gewapend conflict is voorgekomen.

c. Gezien de geestelijke en materiële verbondenheid van de Nederlandse samenleving met soort-

gelijke gemeenschappen in het Noordatlantische gebied is *het Nederlandse lidmaatschap van de NAVO* een logische consequentie.

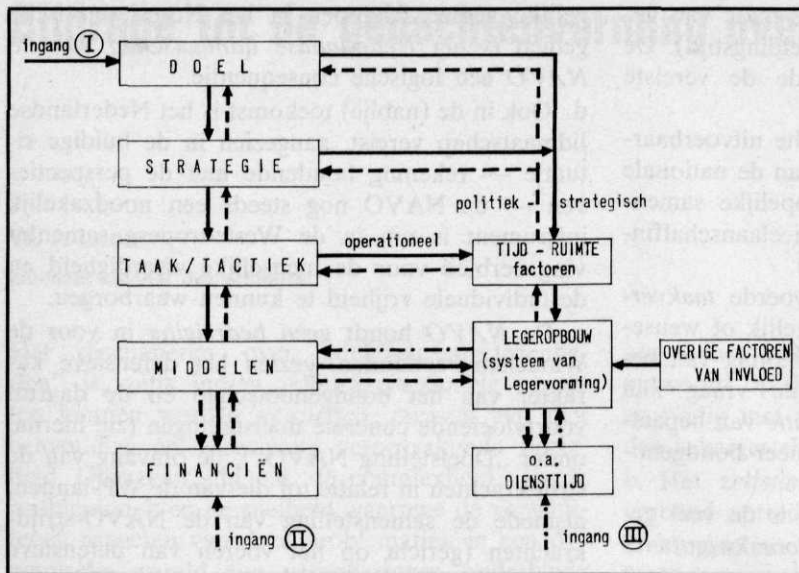
d. Ook in de (nabije) toekomst is het Nederlandse lidmaatschap vereist, aangezien in de huidige situatie — rekening houdende met de perspectieven — de *NAVO* nog steeds een noodzakelijk instrument is om in de Westeuropese samenleving eerbied voor de menselijke waardigheid en de individuele vrijheid te kunnen waarborgen.

e. De *NAVO* houdt *geen bedreiging* in voor de Warschau-Pactlanden, gezien het defensieve karakter van het bondgenootschap en de daaruit voortvloeiende concrete doelstellingen (zie hierna, onder „Doelstelling *NAVO*”), de omvang van de strijdkrachten in relatie tot die van de WP-landen, alsmede de samenstelling van de *NAVO*-strijdkrachten (gericht op het voeren van defensieve operaties). Het theoretisch bestaande *machtsevenwicht* in Europa is voor wat betreft de conventionele strijdkrachten *niet gebaseerd op een 1:1-verhouding*, maar duidelijk afgestemd op het voeren van een defensief als reactie op offensieve operaties.

f. Gezien de doelstelling, de samenstelling en het functioneren van de *NAVO* is het om praktische en psychologische redenen noodzakelijk, dat elke lidstaat, en dus ook *Nederland*, een *werkelijke militaire bijdrage aan de NAVO* levert. Een duidelijk gedemonstreerde cohesie tussen de lidstaten en een duidelijke bereidheid zich (o.a. financiële) offers te getroosten levert de noodzakelijke *geloofwaardigheid* op, die onmisbaar is voor het kunnen verwezenlijken van de concrete doelstellingen van de *NAVO*. In dit verband is ook een substantiële militaire bijdrage van de Verenigde Staten in Europa van essentieel belang.

g. Een *vorm van militair evenwicht* is ook in de toekomst geboden. Het instellen van een evenwicht op een (steeds) lager niveau van bewapening dient te zijn gebaseerd op *wederzijdse en gecontroleerde inkrimping*. Deze inkrimping kan overigens niet volgens een bepaald symmetrisch model geschieden, omdat o.a. beneden een zeker niveau de zwakste partij geen evenwichtige strijdkrachten overhoudt. Bij het onderzoeken van de in dit verband politiek-militaire mogelijkheden en het kunnen beheersen van toekomstige ontwikkelingen dient o.a. te worden uitgegaan van:

1. de *huidige werkelijke situatie*;
2. datgene wat tot deze situatie heeft geleid (*oorzaken*);
3. de *toelaatbare risico's* bij experimenteren.

Afb. 1 Algemeen relationschema (vereenvoudigd)

Gedachtengang en denkmodel

De in de voorgaande paragraaf geformuleerde uitgangspunten zijn door de plaatsing in een bepaalde volgorde reeds een aanzet tot een logische gedachtengang. Verdere voortzetting en uitwerking van deze gedachtengang leidt tot de ontwikkeling van wat een „denkmodel” kan worden genoemd. In afb. 1 is dit (nog eenvoudige) denkmodel schematisch weergegeven.

Uitgaande van de concrete *doelstellingen* van de NAVO via de in het kader van de gekozen *strategie* uit te voeren taken leidt de gedachtengang tot de vereiste *militaire middelen*. De gevolgen van de confrontatie van de te maken *kosten* en de beschikbaar te stellen *financiële middelen* kunnen bij het optimaliseren van het vraagstuk leiden tot bepaalde vormen van politieke en militaire *risico's*. Wijziging van de waarde van een van de grootheden van het denkmodel heeft gevolgen voor de waarde van een of meer andere grootheden.

Om tot verantwoorde oplossingen te komen moet het model in een zeker *evenwicht* verkeren (zie ook de paragraaf „Interpretaties en schijf evenwichten”). In het volgende zullen de belangrijkste grootheden in kort bestek worden behandeld. Een iets verder uitgewerkt model is gegeven in afb. 2.

Doelstelling NAVO

De algemene doelstellingen van de NAVO kunnen als volgt worden geconcretiseerd.

a. Het *voorkomen van een werkelijke oorlog* door:

1. *afschrikking* van een potentiële tegenstander

door het beschikbaar hebben van een eigen militair potentieel (conventioneel en nucleair) waardoor een zeker machtsevenwicht ontstaat; het eigen militaire potentieel kan alleen dán een preventieve werking hebben indien bij de tegenstander de indruk bestaat, dat dit potentieel van hoge kwaliteit is en zo nodig ook metterdaad zal worden gebruikt (*geloofwaardigheid*);

2. *crisisbeheersing*, die aan de *militaire* kant kan variëren van alarmmaatregelen en troepenverplaatsingen („rammelen met het zwaard”) tot vijandelijkheden van plaatselijke betekenis en van zeer beperkte omvang.

b. Het *voeren van een werkelijke oorlog* met als doel het handhaven resp. herstellen van de integriteit van het NAVO-grondgebied. De oorlogvoering kan variëren van conventioneel tot nucleair (met vele daartussen gelegen vormen van *escalatie*), waarbij één van de doelstellingen van de conventioneel gevoerde strijd is: het winnen van tijd (voor „bezinning”) alvorens tot het gebruik van nucleaire middelen moet worden overgegaan.

Militaire middelen in Europa (algemeen)

De aard van de benodigde militaire middelen om de in de vorige paragraaf concreet aangegeven doelstellingen te kunnen verwezenlijken hangt samen met het karakter van de taken die daarbij moeten worden uitgevoerd.

a. De militaire middelen, nodig voor afschrikking van potentiële tegenstanders, zijn in feite de middelen die nodig zijn voor crisisbeheersing en een werkelijke oorlogvoering. Afschrikking (en ook crisisbeheersing) kan alleen worden bereikt als

over het potentieel wordt beschikt om metterdaad oorlog te kunnen voeren. Dit potentieel verschaft immers het *vereiste machtsevenwicht* en de *geloofwaardigheid* op grond waarvan een potentiële tegenstander weerhouden wordt militaire avonturen te beginnen.

b. Ook crisisbeheersing heeft alleen dan kans van slagen indien over de potentie wordt beschikt om metterdaad oorlog te kunnen voeren. Een zeker machtsevenwicht is een voorwaarde voor het klimaat waarin crisisbeheersing op reële wijze kan plaatsvinden (bv. Cuba-crisis in 1962).

Tot de genoemde potentie dient ook een flexibel en efficiënt mobilisatiesysteem te worden gerekend. Voor een doelmatige crisisbeheersing dient in het totale pakket van militaire middelen bovendien te kunnen worden beschikt over:

1. „brandweer-type”-eenheden met een grote *strategische mobiliteit*, die bv. naar bedreigde flanken van het NAVO-gebied kunnen worden gezonden;

2. *marine-eenheden*, in verband met de kans dat crises ook in de maritieme sfeer kunnen ontstaan (bv. Cuba, Middellandse Zee, noordelijk deel van de Atlantische Oceaan); dit mede gezien in het

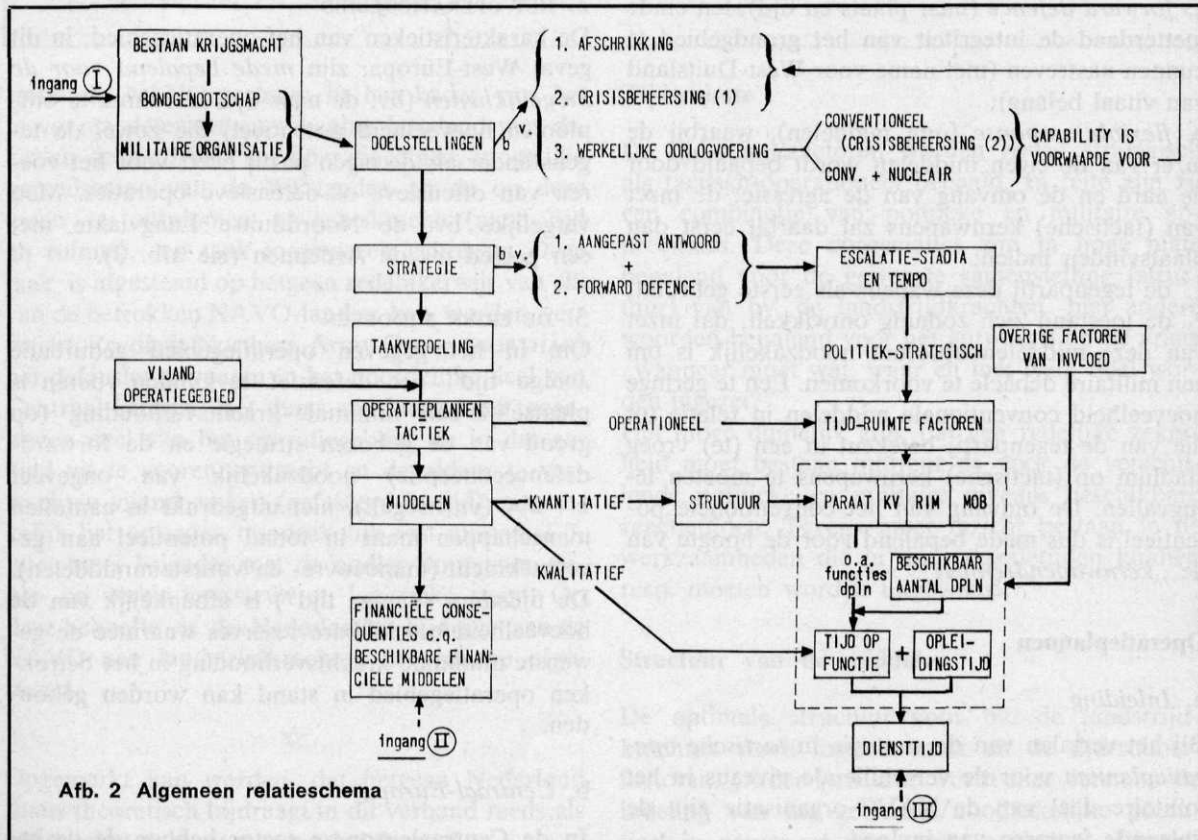
licht van de maritieme ontwikkeling van de potentiële tegenstander.

De vraag is waar en in hoeverre hier een taak ligt voor Nederland.

c. Bij *werkelijke vijandelijkheden* ligt voor West-Europa de *nadruk* op het handhaven c.q. herstellen van de integriteit van het grondgebied. Dit dient te geschieden met *land- en luchtstrijdkrachten*. De te overbruggen tijd met conventionele middelen (en eventueel tactisch nucleaire middelen) is relatief zo gering, dat *maritieme* taken op grote schaal in deze periode voor West-Europa duidelijk *secundair* zijn. Het „openhouden van de zeewegen” en „convooieringswerk” is in die periode op het verloop van de (beslissende) strijd te land niet van wezenlijke invloed. Eventuele versterkingen en kritisch materieel moeten dan worden ingevlogen (denk bv. aan de VS-steun aan Israël in 1967 en 1973).

Opgemerkt kan worden dat, indien het vasteland van Europa verloren mocht gaan, het te betwijfelen is of een invasie en bevrijding in Tweede Wereldoorlogstijl tot de militaire mogelijkheden kunnen worden gerekend.

Ook dan zou voor Nederland een maritieme taak minder interessant kunnen zijn.

Afb. 2 Algemeen relatieschema

Het streven van *Nederland* dient dus *primair* te zijn gericht op het bijdragen in het voeren van een *landoorlog met conventionele middelen*.

Daartoe dienen adequate *landstrijdkrachten* aan de NAVO te worden geleverd, alsmede zoveel *luchtstrijdkrachten*, dat de operaties van de landstrijdkrachten mogelijk worden gemaakt. In dit verband is de primaire taak van de luchtstrijdkrachten:

— het verzekeren van een zekere mate van luchtoverwicht (resp. evenwicht), ten einde de *beweeglijkheid* van de *landstrijdkrachten* te kunnen garanderen;

— het verzekeren van een zekere veiligheid van het achterland, ten einde o.a. de *logistieke steun aan de landstrijdkrachten* mogelijk te maken;

— *maximale luchtsteun* aan de *grondtroepen*.

Het voorgaande kan dienen als basis voor het vaststellen in welke krijgsmachtdelen *Nederland* uit militair-strategisch oogpunt is (resp. moet zijn) geïnteresseerd en in welke mate.

Strategie

Ter verwezenlijking van de in het voorgaande concreet geformuleerde doelstelling is de *NAVO-strategie* aangaande West-Europa gebaseerd op:

a. *forward defence* (naar plaats en tijd), ten einde metterdaad de integriteit van het grondgebied te kunnen nastreven (met name voor West-Duitsland van vitaal belang);

b. *flexible response* (qua middelen), waarbij de inzet van de eigen middelen wordt bepaald door de aard en de omvang van de agressie; de inzet van (tactische) kernwapens zal daarbij eerst dan plaatsvinden indien:

1. de tegenpartij deze wapens als eerste gebruikt;
2. de toestand zich zodanig ontwikkelt, dat inzet van deze middelen absoluut noodzakelijk is om een militaire débâcle te voorkomen. Een te geringe hoeveelheid conventionele middelen in relatie tot die van de tegenpartij betekent in een (te) vroeg stadium op (tactische) kernwapens te moeten terugvallen. De omvang van het conventionele potentieel is dus mede bepalend voor de hoogte van de „*kernwapendrempel*”.

Operatieplannen

a. Inleiding

Bij het vertalen van de strategie in *tactische operatieplannen* voor de verschillende niveaus in het militaire deel van de NAVO-organisatie zijn de volgende factoren van invloed.

1. DE MOGELIJKHEDEN VAN DE TEGENSTANDER

Deze hangen samen met zijn militaire *potentieel* (naar aard en omvang), en met de plaats waar dit potentieel zich bevindt en binnen welke *tijd* het zich kan ontplooiën (tijd-ruimtefactoren). Deze drie elementen vormen samen de militaire „*capabilities*” van de tegenstander.

Opgemerkt moet worden, dat in de politieke en politiek-militaire discussie ook de bedoelingen (zg. „*intentions*”) van de vijand steeds een rol spelen. Het moge duidelijk zijn, dat deze intentions met minder zekerheid kunnen worden geformuleerd dan de capabilities. Afhankelijk van de politieke inzichten kan de appreciatie van deze intentions variëren van absoluut zwart tot maagdelijk wit. Wel is duidelijk, dat de capabilities een uitvloeisel van de intentions moeten zijn (waarom anders een bepaald potentieel opgebouwd?). Bovendien kunnen intentions in een kort tijdsbestek veranderen, en snel in realiteiten worden omgezet doordat over de vereiste capabilities wordt beschikt.

Bij het vaststellen van de eigen militaire plannen en het daarvoor benodigde militaire potentieel dient in eerste instantie te worden uitgegaan van de vijandelijke capabilities.

2. HET OPERATIEGEBIED

De karakteristieken van het operatiegebied, in dit geval West-Europa, zijn *mede bepalend voor de mogelijkheden* (bv. de naar tijd en ruimte te ontplooiën hoeveelheid potentieel) die zowel de tegenstander als de eigen partij heeft voor het voeren van offensieve of defensieve operaties. Men vergelijkte bv. de Noordduitse Laagvlakte met een gebied als de Ardennen (zie afb. 3).

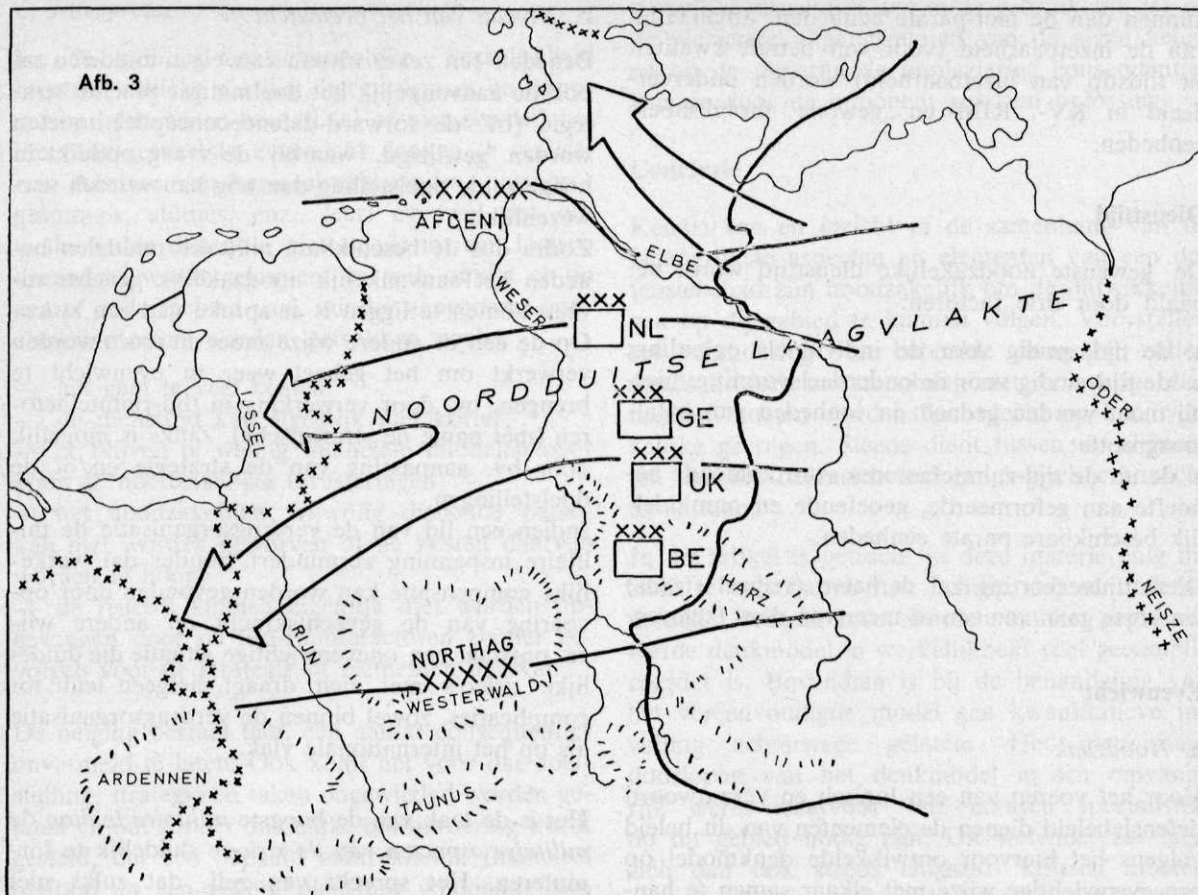
3. DE EIGEN MIDDELEN

Om in het gegeven operatiegebied gedurende „enige tijd” het defensief te kunnen voeren is plaatselijk een minimale krachtsverhouding (op grond van de gekozen strategie en de forward-defenceconceptie) noodzakelijk van ongeveer 1 : 2½ (vuistregel!), niet uitgedrukt in aantallen manschappen maar in totaal potentieel aan gevechtskracht (manoeuvre- en vuursteunmiddelen). De tijdsduur („enige tijd”) is afhankelijk van de hoeveelheid beschikbare reserves waarmee de gewenste minimale krachtsverhouding in het betrokken operatiegebied in stand kan worden gehouden.

b. Centraal-Europa

In de Centraaleuropese sector hebben de desbe-

Afb. 3

treffende NAVO-partners in het kader van het te voeren defensief en rekening houdend met de, gezien de aard van het operatiegebied, mogelijke aanvalsassen van de WP-landen en de op deze assen te ontplooiën gevechtskracht (naar tijd en ruimte), een taak toegewezen gekregen. Deze taak is afgestemd op hetgeen redelijkerwijs van elk van de betrokken NAVO-landen kan worden verwacht. Zo dient Northern Army Group (NORTHAG) het defensief te voeren in het noordelijke deel van Centraal-Europa. Het thans aan Nederland toegewezen deel van het operatiegebied, de in dat gebied uit te voeren opdracht en de aldaar te verwachten vijand maken (gefaseerd in tijd) aanvankelijk het optreden noodzakelijk van minimaal 7, later meer brigades met de nodige vuursteun, genie- en verbindingssteun en logistieke steun. Op deze behoefte is de Nederlandse bijdrage aan de NAVO aan landstrijdkrachten *in principe* afgestemd.

Opgemerkt kan worden, dat hetgeen Nederland thans theoretisch bijdraagt in dit verband reeds als een minimum moet worden beschouwd.

Tijd-ruimte

De tijd-ruimtefactoren worden zowel strategisch als tactisch-operationeel bepaald. In feite zijn zij een combinatie van politieke en militaire appreciaties. Deze appreciaties zijn in hoge mate bepalend voor de gewenste samenstelling (structuur) van bv. de landstrijdkrachten, met andere woorden bepalend voor het antwoord op de vraag „wanneer moet wat, waar en met welk doel worden ingezet?”

Het moge duidelijk zijn, dat een redelijke zekerheid moet bestaan omtrent de voor de verschillende politieke en militaire niveaus beschikbare reactietijden. Tevens moet inzicht bestaan in de werkzaamheden die in deze reactietijden kunnen resp. moeten worden uitgevoerd.

Structuur van de middelen

De optimale structuur voor bv. de landstrijdkrachten vloeit logisch voort uit de tijd-ruimtefactoren. Onder structuur wordt hier verstaan de indeling van het gewenste/noodzakelijke potentieel in parate en niet-parate eenheden. Daarbij

kunnen dan de niet-parate eenheden, afhankelijk van de inzetbaarheid (voor wat betreft kwaliteit en tijdstip van inzetbaarheid) worden onderverdeeld in KV-, RIM- en „gewone” mobilisabele eenheden.

Diensttijd

De gewenste/noodzakelijke diensttijd wordt bepaald door drie factoren:

- a. de tijd, nodig voor de individuele opleiding;
- b. de tijd, nodig voor de onderdeelvorming; hierbij moet worden gedacht in eenheden van bataljonsgrootte;
- c. de uit de tijd-ruimtefactoren voortkomende behoefte aan geformeerde, geoefende en onmiddellijk beschikbare parate eenheden.

Diensttijdverkorting zal derhalve (vrijwel steeds) ten koste gaan van een of meer van deze factoren.

Evenwicht

a. Noodzaak

Voor het voeren van een logisch en verantwoord defensiebeleid dienen de elementen van dit beleid volgens het hiervoor ontwikkelde denkmodel op een evenwichtige wijze met elkaar samen te hangen.

Indien nu wordt uitgegaan van de capabilities van de potentiële tegenstander en de *doelstelling* van de verdragsorganisatie, kan de optimale *strategie* ter verwezenlijking van deze doelstelling logisch worden ontwikkeld. De strategie krijgt pas betekenis, indien in het kader van de daaruit voortvloeiende *operatieplannen* de lidstaten hun *taken* kunnen uitvoeren met de voor deze taken vereiste *militaire middelen*.

Het opstellen en in stand houden van deze middelen brengt de nodige *kosten* mee, zowel in de investerings- als in de exploitatiesfeer.

Confrontatie van de kosten met de *beschikbare financiële middelen* kan leiden tot de conclusie, dat deze kosten te hoog moeten worden geacht.

Indien nu de kosten moeten worden omlaaggebracht zullen als *direct gevolg* (aannemende, dat intern reeds maatregelen zijn genomen om een zo groot mogelijke efficiency te garanderen) de beschikbare middelen beneden het aanvankelijk gewenste niveau komen te liggen. Het is duidelijk, dat dit gevolgen heeft voor de mate van realiseerbaarheid van de operatieplannen.

b. Niveau van het evenwicht

Beneden een zeker niveau van eigen middelen zal ook de aanvankelijk het doelmatigst geachte strategie (bv. de forward-defenceconceptie) moeten worden gewijzigd, waarbij de vraag opduikt in hoeverre de doelstelling dan nog kan worden verwezenlijkt.

Zodra dus de beschikbare militaire middelen beneden het aanvankelijk noodzakelijk geachte niveau komen te liggen is er sprake van een *risico*. Op de een of andere wijze moet dit risico worden verwerkt om het geheel weer in evenwicht te brengen, bv. door verwerking in tijd-ruimtefactoren (met name de strategische). Zulks is mogelijk door bv. aanpassing van de strategie en/of de doelstellingen.

Indien een lid van de verdragsorganisatie de militaire inspanning vermindert, zonder dat werkelijke compensatie kan worden gevonden door opvoering van de gevechtskracht op andere wijze, ontstaat een onevenwichtige situatie die duidelijke risico's met zich draagt, hetgeen leidt tot complicaties, zowel binnen de verdragsorganisatie als op het internationale vlak.

Het is de taak van de hoogste *militaire leiding* de *militaire aspecten van de risico's* duidelijk te formuleren. Het spreekt van zelf, dat zulks niet steeds strikt kwantitatief kan geschieden. Ook in de militaire appreciatie blijft een aantal kwalitatieve waardeoordelen onvermijdelijk.

De *aanvaardbaarheid van risico's* wordt behalve door militaire ontwikkelingen mede bepaald door de appreciatie van de internationale en interne politieke toestand en de daarop betrekking hebbende perspectieven op langere termijn.

Het vaststellen of en in hoeverre bepaalde risico's aanvaardbaar zijn en op welke wijze zij zullen worden verwerkt, is een *politieke verantwoordelijkheid*.

c. Ingangen en denkrichtingen

Om een verantwoord evenwicht te verkrijgen is het aan te bevelen het denkmodel enkele malen te doorlopen, beginnende bij elk van de essentieel geachte „ingangen”, zoals in afb. 1 is aangegeven: doel (I), financiën (II), en (politiek) gewenste diensttijd (III). Bij een verder uitgewerkt model zijn uiteraard ook andere beginpunten mogelijk. Pas dán is een verantwoorde keuze mogelijk, omdat men de aard en de omvang van de risico's heeft leren kennen.

d. Interpretaties en schijnevenwichten

In de politiek-maatschappelijke werkelijkheid moeten politieke partijen, het parlement en de regering laten weten hoe zij (al of niet bewust) het hiervoor geschetste evenwicht denken te realiseren. Analyse van beginselverklaringen, partijprogramma's, studies, enz., leert evenwel dat, om welke reden dan ook, niet steeds tot een logisch evenwicht wordt gekomen, en wel, omdat er op een of ander gebied vaak minder aangename conclusies moeten worden getrokken zoals:

- het gaat te veel kosten;
- de diensttijd kan eigenlijk niet korter;
- er blijven te weinig financiële middelen over voor de noodzakelijke investeringen;
- het noodzakelijke vrijwillig dienende persoon niet worden geworven of de kosten daarvan worden te hoog;
- de risico's kunnen eigenlijk niet worden opgevangen door de tijd-ruimtefactoren zonder gevolgen voor de strategie of elementen daarvan.

De neiging bestaat dan, een aantal consequenties onvermeld te laten. Ook komt het voor dat doelstelling, strategie en taken ongewijzigd worden gelaten en dat zonder duidelijke bewijsvoering wordt gesteld, dat een bepaald aantrekkelijk financieel plafond en een zekere diensttijd voldoende zijn om de taken uit te voeren, de strategie inhoud te geven en de doelstelling te verwezenlijken. Er is dan sprake van een schijnevenwicht.

Bij politieke discussies wijst men dan (zoals bij

dergelijke discussies wel meer gebruikelijk is) op de plezierige uitgangspunten van de eigen keuze en op de onvermelde onplezierige consequenties van de door de opponent gekozen oplossing.

Conclusie

Kennis van en inzicht in de samenhang van de belangrijkste aspecten en elementen van een defensiebeleid zijn noodzakelijk om de ontwikkelingen op dit gebied te kunnen volgen. Voorstellen tot verandering van bepaalde elementen zullen steeds kritisch in samenhang met de overige elementen moeten worden beoordeeld op hun werkelijke gevolgen. Steeds dient tussen de elementen van het defensiebeleid een logisch evenwicht te bestaan.

In dit artikel is getracht in deze materie enig inzicht te verschaffen met behulp van een „denkmodel”. Bedacht moet worden dat het gepresenteerde denkmodel in werkelijkheid veel gecompliceerder is. Bovendien is bij de behandeling van het vereenvoudigde model een kwantitatieve invulling achterwege gelaten. Het metterdaad doorlopen van het denkmodel is een omvangrijk werk, waarvoor vele ervaren specialisten op dit gebied nodig zijn. Dit wetende, zal men zich dan ook steeds enigszins kritisch moeten opstellen tegenover overigens goed klinkende leuzen, als „evenveel defensie voor minder geld”.

De bijbehorende bewijsvoering moet dan wél erbij worden geleverd!

Het atavisme van het batavisme

J. R. Evenhuis

journalist, Rome

De Nederlandse soldaat staat de laatste tijd aan veel kritiek bloot. Hij lijkt dan ook steeds minder op een soldaat, zoals meer militante eeuwen ons het beeld van zo'n figuur hebben overgeleverd. Maar is daarmee alles gezegd?

De Romeinen vonden al dat de Bataven zo weinig op hun legionairs leken. Hun grote geschiedschrijver Tacitus waarschuwde hen, zich niet op dat traditionele beeld te verkijken. Hij zei het in een Latijn, zo duidelijk dat het bijna geen vertaling behoeft: *Vetera extollimus recentium incuriosi*, d.w.z. wij steken het oude in de hoogte, niet zo benieuwd naar het recente.

Goede soldaten verbergen zich achter de vreemdste vermommingsen. Grieken en Romeinen waren ontzet over de rol die Germaanse vrouwen achter de linies speelden, de Vietnamezen golden zelfs als een nogal feminien slag mensen voordat zij eensklaps heel andere kwaliteiten lieten zien. Misschien door schrikbewindmethoden naar voren gehaald, goed. Maar niemand had ze verwacht, en wel het allerminst de „old Indochina hands”, gewend als ze waren aan zeer onkrijgshaftige Indochinezen.

Aan de andere kant is het natuurlijk ook maar een speculatie op de toekomst indien men nu van de zo onkrijgshaftig aandoende Nederlandse soldaat bij wijze van geloofsartikel aanneemt „dat hij zijn mannetje heus wel zal staan” als het ernst zou worden. Zó eenvoudig liggen deze zaken nu ook weer niet.

Tussen een periode waarin militaire deugden hoog aangeschreven staan en één waarin zij decadent zijn geworden, bestaan zoveel overgangen dat de criteria waarschijnlijk nooit helemaal objectief kunnen zijn en veel van een subjectief gevoel afhangt. Het voornaamste criterium ligt ook misschien niet eens op het terrein van die deugden en ondeugden zelf. Deze beantwoorden daarvoor veel te veel aan veranderingen die zich in een andere sfeer voltrekken.

Militaire decadentie

Opnieuw is het die ideale meebelever van zijn tijd, Tacitus, bij wie men allerlei gegevens over de wending kan vinden; zo in het geschrift dat hij aan de eminente militair Gnaeus Iulius Agricola (40-93), zijn schoonvader, wijdde. Tacitus was al omstreeks het jaar 100, lang voordat de defensie van het rijk werkelijk kritiek werd, van mening dat de militaire decadentie in een vergevorderd stadium was gekomen. Voor hem bestond het bewonderenswaardige van Agricola, méér dan in zijn kwaliteiten als veldheer en militair bestuurder, in het eenvoudige feit dat een bekwaam man als hij de militaire loopbaan had gekozen.

Kort na keizer Augustus, die bij zijn dood in het jaar 14 zo'n sterk rijk achterliet dat het de wisselvalligheden van drie daarna komende eeuwen wist uit te houden, ontbrak het dus al aan militaire roeping. De schuld daaraan had, volgens Tacitus, de geest van de tijd die een „negatieve instelling tegen voortreffelijke mensen” (*sinistra erga eminentes interpretatio*) had ontwikkeld, waardoor het „even gevaarlijk was een grote reputatie te hebben als een slechte”.

Tacitus overdreef ter wille van een goede formulering wel eens, maar het motief keert in zijn werken toch veel te vaak terug dan dat men veel illusies kan overhouden over de animo waarmee de Romeinen hun oude militaire deugden cultiveerden. „De voornamen weten niet meer wat oorlog is en de anderen zijn ongeschikt voor de militaire dienst”, merkt hij op een andere plaats (*Historiae* I, 88) op.

Tacitus zou dus, scherp als hij de situatie zag, nogal wat redenen hebben gehad om defaitist te worden. Daarvoor bewaarde hem echter een ander inzicht, namelijk de ontdekking dat de militaire deugden die de Romeinen begonnen te missen, bij dié volken waren aan te treffen die, oorspronkelijk door de macht van Rome in zijn beste tijd eenvoudig overweldigd, ten slotte voor de rijks-gedachte zo mogelijk nog méér bleken over te heb-

ben dan de Romeinen zelf, op grond van voor de hand liggende vergelijkingen met anderen die de Pax Romana niet genoten.

Legioenen en hulptroepen

Het was een wat gecompliceerd proces. In de tijd van Tacitus bestond er aanleiding genoeg te denken dat de ontwikkeling precies de andere kant uitging. In de eerste eeuw na Christus kwam het ene onderworpen volk na het andere tegen Rome in opstand. Het was alsof zij allemaal beseften dat het moment was gekomen om de militaire decadentie van Rome te testen. Maar de afloop van al deze opstanden was danig paradoxaal, vooral in onze contreien. De „integratie” liet eensklaps nauwelijks nog te wensen over. Nog in 395 kon Stilicho, generalissimus van het rijk en zelf een „geïntegreerde” Germaan, bij een inspectie langs de Rijn vaststellen dat de verdedigingslinies op de linkeroever van de rivier in wezen in tact waren. Pas in 406 bezweken zij definitief.

Civilis kreeg dus geen gelijk. Indien het overigens met de verhouding tussen Bataven en Romeinen zo zou hebben gestaan als hij het wilde doen voorkomen, namelijk als een schande voor vrije mensen, zou alvast één omstandigheid totaal onbegrijpelijk zijn: de excessieve omvang van de Romeinse hulptroepen uit andere volken in verhouding tot hun eigen legioenen. De laatste waren geringer in mankracht dan de eerste. Tegenover minder dan 200.000 legionairs stonden meer dan 200.000 auxiliars, en dat niet slechts op papier en in het algemeen. Vóór elke veldslag zagen legionairs en auxiliars die numerieke verhouding gedemonstreerd. We vernemen soms van wrijvingen. Nooit blijkt echter iets van een onwil van de auxiliars om te strijden. Integendeel, meestal gingen zij voorop. Het voortvarendst van allen waren de Bataafse cohorten, wat juist uit Tacitus blijkt die nogal wat kritiek op het twistzieke (en kankerende!) karakter van de Bataven heeft, maar ze dan laat strijden als de besten en meer dan eens laat zien hoe zij voor de legionairs feitelijk de kastanjes uit het vuur haalden.

Er waren meer dan eens beleids- en vertrouwenscrises, maar er kon blijkbaar steeds een mouw aan worden gepast. Ten slotte is ook de opstand van 69/70 een vrij korte episode gebleven.

Cohorten uit de Lage Landen zeer gewild

Men bedenke slechts wat er aan deze opstand voorafging. Het jaar 69 dankt zijn belang immers in de eerste plaats aan het feit dat het het beruchte

„jaar van de vier keizers” was. De derde van die vier, kaleidoscopisch op elkaar volgende, staatshoofden was Vitellius, door de legioenen aan de Rijn tot keizer uitgeroepen. Om in Rome zijn aanspraken waar te maken, trok hij met een Putschleger naar Rome waarvan ook acht cohorten Bataven en ten minste één cohort Kaninefaten deel uitmaakten.

Die hulptroepen uit de Lage Landen lieten zich geenszins onbetuigd. Nog ervan afgezien dat zij steeds in de voorhoede waren — zij sloegen, al zwemmende, het eerste bruggehoofd over de Po — ook in andere opzichten viel hun aanwezigheid niet te miskennen. Het zal niet vaak zijn voorgekomen dat hulptroepen ongestraft de draak konden steken met de dapperheid van hun moederlegioen. Maar de Bataven konden dat vrijelijk doen, wat Tacitus uitvoerig demonstreert.

Het doorslaggevende motief om zich voor de hulptroepen (auxilia) te laten aanwerven was zó'n goede indruk op het Romeinse „Herrenvolk” te maken dat men mettertijd in zijn rijen kon worden opgenomen. Dat geschiedde in de regel na een lange dienstdienst (25 jaar of wat minder), al waren er cohorten die zich zo hadden onderscheiden dat aan hun naam de afkorting C.R. (civium romanorum, uit Romeinse burgers bestaande) was toegevoegd.

Zo iets stelde natuurlijk geen premie op ongezeglijkheid, zeker niet in een gedisciplineerd leger als het Romeinse. Des te opvallender zijn de vrijheden die de Bataven namen in hun omgang met de legionairs. Met Vitellius op weg naar Rome konden zij het zich permitteren superieur de spot te drijven met het Romeinse legioen (XIV Gemina) dat in Engeland was gestationeerd, sinds keizer Claudius in 43 n. C. het nodig had gevonden een invasie op de Britse eilanden uit te voeren. Die was niet slechts als een beveiliging van de Rijn grens gedacht — klaarblijkelijk vreesde Claudius een Engelse invasie op het continent — de Bataven ontkwamen er ook niet aan in dat verband de spits te moeten afbijten, aangezien de legionairs in het waterrijke Engeland de Bataafse „amfibische” troepen dringend nodig hadden om voorwaarts te kunnen komen.

Dit karakter van speciale troepen was er vervolgens ook weer verantwoordelijk voor dat zij, gedetacheerd van hun legioen, tegen het einde van het keizerschap van Nero — deze werd in 68 ontroond — naar Oost-Europa werden ontboden voor een militaire actie die in Azerbeidsjan op het program stond. Tijdens hun training als „task force” kwam Nero in zijn eigen hoofdstad echter

in moeilijkheden en pretendentes naar de troon namen contact op met die waardevolle stoottroepen uit de Lage Landen. De intriges zijn niet helemaal meer te achterhalen, maar er is iets voorgevallen.

In Rome schijnen toen die Bataven hun steun aan anti-neronische samenzweringen te hebben gegeven, alvorens men het in de hoofdstad van het rijk beter vond hen maar weer naar Engeland en hun legioenen te sturen. Maar daar kwamen zij nooit meer aan. Onderweg ontmoetten zij de Vitelliani en het vooruitzicht in Rome weer de rol van „kingmaker” of liever „keizermaker” te kunnen spelen, trok hen zeer aan. De Vitelliani van hun kant zagen er ook wel iets in mensen bij zich te hebben met zulke recente ervaringen op een moeilijk parket dat zij zelf dachten te gaan betreden.

In elk geval waren de Bataven in het kamp van Vitellius zo boven Jan, dat Tacitus er een beschrijving van geeft die eerder zou kunnen suggereren dat zij boven hun thee waren. Het is de moeite waard, deze plaats van de *Historiae* (II, 27) in zijn geheel te citeren:

Zij gedroegen zich overdreven. Zij liepen de tenten van alle legioenen af, luide bewerende dat het veertiende legioen (in Engeland) naar hun pijpen danste, dat zij Nero Italië afhandig hadden gemaakt en dat het welslagen van de nieuwe militaire onderneming van hún ingrijpen afhing. Het was een belediging voor de legioenen . . .

Klaarblijkelijk slikten deze die belediging echter, want toen er kort daarop door hun generaal een poging werd gedaan van de Bataafse cohorten af te komen, verzetten zich alle legioensoldaten als één man daartegen, onder het motto dat het front niet van zijn beste troepen kon worden ontbloot. *Veteros illos et tot bellorum victores*, d.w.z. die veteranen en overwinnaars in zoveel oorlogen wilden de Vitelliani voor hun coup d'état absoluut niet missen.

Zó hoog werden de Bataven dus geschat dat hun Romeinse wapenbroeders hun ook hun grote mond vergaven! Tacitus gaat daarmee niet akkoord; hij brengt die episode met slecht ingehouden ironie. Maar feiten zijn ten slotte feiten en de feiten waren dat de „beweging van de Bataafse strijdkrachten” in de turbulente gebeurtenissen van het jaar 69 een onmiskenbare invloed op de gang van zaken uitoefende. Gelaten merkt Tacitus dan ook op dat het misschien zo moest lopen als het liep. Onder zulke omstandigheden „heeft een gewone soldaat meer te zeggen dan zijn commandanten” (*Historiae* II, 29).

Leegloop

Nadat Vitellius zich dan in Rome als keizer had weten te installeren — maar zijn rijk duurde niet lang — leek ook deze stad minder op zich zelf dan op Lissabon in 1975. „Overall zag men troepen. Zij ruïneerden hun lichaam met nietsdoen en hun ziel met onzuivere verlangens” (*Historiae* II, 93). Wéér werden de Bataven naar het noorden teruggestuurd, deze keer omdat te velen onder hen ziek werden: zij waren te zeer tot zwemmen in de Tiber geneigd, wat, ver van het arglistige Romeinse klimaat, wellicht een goede training voor amfibische troepen mocht heten, maar in Rome bleek het faataal. Om niet al zijn Bataafse cohorten te zien bezwijken, stuurde Vitellius hen naar Duitsland terug, met de verzekering dat hij ze wel zou weten te vinden zodra hij ze nodig had.

Radicalisering . . . niets nieuws onder de zon

Inderdaad had hij ze spoedig ook weer nodig. Intussen was echter Civilis op het toneel verschenen, wiens betekenis men het best als die van een één-oog (hij was dat ook werkelijk) in een land van blinden kan beschrijven. Deze sluwe man uit de Lage Landen ging zeer geleidelijk te werk. Eerst maakte hij de cohorten ontevreden over de verhoudingen in dienst — het werk- en leefklimaat. Zo berichtten zij Vitellius dat zij twee verbeteringen wensten . . . meer soldij en een betere status. Zij wilden letterlijk óp het paard, d.w.z. Vitellius moest van de infanteristen meer cavaleristen maken. Maar het duurde niet lang of de zaak radicaliseerde zich, vooral door toedoen van Civilis, die heel andere plannen had. Die werkte, om zo te zeggen, via zijn agitatoren die met de cohorten meetrokken en deze ter hoogte van Mainz reeds dusdanig hadden bewerkt dat zij aan een plaatselijke opstand in hun eigen land tégen Rome de voorkeur gaven boven het verlenen van militaire ruggesteun aan een keizer in Rome, hoe goed ook door hem gehonoreerd.

De cohorten muisen dus niet alleen. Zij bestreden het hele systeem van Rome, begonnen een waanzinnige opstand en verschaften de Nederlandse schooljeugd voor vele eeuwen een heroïsch begin van hun vaderlandse geschiedenis.

Maar verder . . .

Het vervolg is echter nooit helemaal goed verteld. De opstand werd door de reeds snel op Vitellius volgende keizer Vespasianus — sinds 68 de eerste

van vier pretendentes die werkelijk wat in zijn mars bleek te hebben — wat men noemt: onderdrukt. Wat daarbij wel zeer merkwaardig maar geenszins onaangenaam aandoet, zijn inmiddels twee feiten.

In de eerste plaats begaven zich onmiddellijk na het einde van hun opstand de Bataven en Kaninefaten wéér in Romeinse krijgsdienst. Iets wat zij ook hadden kunnen nalaten, want om de (geringe) soldij hoefden zij zoiets niet te doen. De enige attractie voor de hulptroepen van de Romeinen was feitelijk dat het voor niet-Romeinen een weg was om Romeins burger te worden. Anders gezegd: na de opstand herleefde de bekoring van Rome direct weer; dat duidt er overigens niet op dat de revolutionaire actie van Civilis nu zo'n bijzonder grote cesuur heeft betekend.

In de tweede plaats kan men niet anders zeggen dan dat Vespasianus de „zuivering” zeer clement heeft aangepakt. Er is ons niets bekend over een strafgericht in de Lage Landen. Mozart heeft een opera, *La clemenza di Tito*, geschreven over de zachtmoedigheid van Titus na de opstand der Joden. Diens vader Vespasianus heeft in Bataafs verband ook al getoond dat hij niet haatdragend was.

Erfelijk sinds de Bataven?

Men denkt wel eens dat de defensieproblemen die de NAVO heeft, in een West-Europa, dat zijn nuchterheid liever op andere terreinen dan het militaire toont, alleen met de NAVO-„structuur” of andere formele zaken te maken hebben. De werkelijkheid is dat het zoeken van alibi's voor de een of andere vorm van niet-meedoen, zelfs indien de risico's groter zijn dan de zelfbevrediging die zo'n houding verschaft, onuitroeibaar tot de geschiedenis van West-Europa behoort. Maar waren het tot voor kort hoofdzakelijk nationale redenen die samenwerking op militair gebied hinderden, thans vormen „ideologische” gezichtspunten daarbij een zeer voornaam element.

In Nederland is dat niet anders dan elders, ja misschien méér dan elders het geval. Daarvoor worden allerlei hoogdravende, in elk geval onnuchtere argumenten aangevoerd. Maar wat, indien men zou kunnen bewijzen dat er eenvoudig sprake is van een oeroud atavisme? Om iets preciezer te zijn: van een oud Batavisme?

De oude Bataven hadden een vreemde positie in het Romeinse rijk, dat overigens ook al meer een „blok” dan een rijk was. Aan de ene kant waren zij meer pro-Romeins dan alle andere Germanen; reden waarom zij tot in de hoogste staven van het

Romeinse defensieapparaat uitermate welkom waren. De geschiedschrijver Tacitus vraagt zich bij diverse gelegenheden af wie nu eigenlijk in het Romeinse leger de hoofdrol spelen: de legionairs, die Romeinse staatsburgers zijn, of de Bataafse cohorten die dat níét zijn.

Aan de andere kant weten we in Nederland allemaal wat er in het jaar 69 gebeurde: de opstand van Julius (níét Claudius) Civilis. Zoals de naam reeds zegt, een man die zich eerst liet „integreren” in het supranationale verband alvorens zich tot een nationale held op te werpen.

In Nederland heeft men steeds alleen dat „nationale” aspect van de opstand beschouwd waarbij andere aspecten in de verdrinking zijn gekomen. In de eerste plaats het „ideologische”. In kwesties als de opstand van Civilis, die om zo te zeggen tot het mythologische erfdeel van het Nederlandse volk is gaan behoren, is het citeren van de opvatting van de andere partij ietwat riskant. Maar hier is zij dan toch: Civilis was in de Lage Landen, en niet slechts daar alleen, met suggestieve woorden uit op het scheppen van een „neutraal” machtsgebied voor zich zelf. Hij stelde daarmee de bevolkingen die hem volgden bloot aan het gevaar dat zij dusdoende nagenoeg weerloos werden tegenover een toenmalig „gevaar uit het Oosten”: ándere Germaanse stammen, die nog niet met de wereld van de Romeinse beschaving in contact waren gekomen en aan de overkant van de Rijn slechts op een gelegenheid wachtten om de eerst kortelings enigszins gepolijste Bataven weer in de meerderheid van de barbaarse Germanen te doen opgaan. In concrete termen: weerloos door ontblote Romeinse linies aan de Rijn.

Hachelijk probeersel

Civilis' optreden maakt, aan de hand van de gegevens die ons ten dienste staan, sterk de indruk van een probeersel. Misschien was zijn „beweging van de Bataafse strijdkrachten” zelfs te vergelijken met de manier waarop Portugese officieren sinds 1974 de positie van hun land hebben trachten te veranderen, zonder uiteindelijk het volk mee te krijgen. Met dit laatste punt roert men echter, zoals gezegd, een delicaat probleem aan van onze vaderlandse geschiedenis waaruit Civilis bijna niet meer is weg te denken.

Dat was in de zeventiende eeuw reeds zo, toen Rembrandt het bestond recht tegen de Civilis-idee van zijn Amsterdamse medeburgers in te gaan. Deze mocht dan passen in het kader van een retorische verheerlijking van vrijheidlievende Bata-

ven, maar zij klopte volgens een historisch oprechte Rembrandt niet met het beschikbare materiaal over de ware aard van Civilis' rebellie: een quasi-barbaarse vertoning die niet meer in overeenstemming was met het „beschavingspeil” van de toenmalige Bataven.

En zo heeft Rembrandt dit gegeven in zijn grootste doek, dan ook geschilderd, bijna als een waarschuwing voor een verkeerde opvatting over de man.

Boven de barbaarse makkers troont, in al de verwantenheid der rebellie, de formidabele eenoog Claudius Civilis. Om de fel verlichte feesttafel is bloeddorstig geboefte en grijnzende dronkenschap samengerot. (F. Schmidt-Degener)

Maar Rembrandt had daarmee gezondigd tegen een atavisme. Het grootse werk was een poosje in het Amsterdamse stadhuis te zien. Dan heette het dat hij alles naar de Civilis-ideologie van zijn opdrachtgevers moest overschilderen, anders zou het niet worden geaccepteerd. Rembrandt bleef echter bij zijn opvatting, namelijk dat het niet juist was die Civilis-geschiedenis zo positief te zien als de nationale mythologie het wilde. Hij vertrouwde op Tacitus. En terecht, want deze eerste historicus die over Nederlandse geschiedenis heeft geschreven, was geen beginneling maar een man die zijn vak al volkomen beheerste. Alle historici na hem vonden zich zelf alleen dán goed als zij konden verklaren dat zij hun werk *sine ira et studio*, dus onpartijdig verrichtten. Tacitus was degene die die term bedacht en zich zelf exemplair daaraan hield. „Nationalistische” Romeinen moeten zich dikwijls zeer hebben geërgerd aan de manier waarop hij niet-Romeinse volken bekeek: hij was zeker geen apologet van hun „bezettingspolitiek” zodra daarmee iets onacceptabels aan de hand was.

Ja, hij had er soms kritiek op als onderworpen volken de indruk wekten dat zij zich onder het Romeinse bewind al te goed op hun gemak voelden en zich als geciviliseerde Romeinen gingen gedragen. Over zulke mensen in Engeland spot hij (*Agricola* 21) dat zij voor „humaniteit” houden wat feitelijk „deel van de slavernij” uitmaakt.

Parallel: Bataven na 69, Duitsers na 1945

Hij was, als Romein, dus zeker niet bevooroordeeld. Ook over de Bataven heeft hij meer goeds dan slechts gezegd. In Rome moeten vele anderen evenzo erover hebben gedacht want de opstand van Civilis was vrijwel onmiddellijk weer een vergeten kapittel.

Er is een grote overeenkomst tussen de manier waarop de Bataven weer in het Romeinse kamp

werden opgenomen en de manier waarop na 1945 de Duitsers, voor zover zij de keus hadden, voor het Westen opteeden: Cerialis, de liquidator van de opstand, was ook al een „Eisenhower”. Met één verschil dat niet oninteressant is: elke aanduiding dat de Romeinen destijds van de Bataven „unconditional surrender” eisten, ontbreekt. In feite horen we bij Tacitus door Cerialis reeds een „bygones are bygones” bepleiten voordat de laatste tegenstand was beëindigd, en dit schijnt op de Bataafse „publieke opinie” een zo goede indruk te hebben gemaakt dat Tacitus Civilis letterlijk uit eerbied voor die publieke opinie laat verzoeken om dat gesprek met Cerialis dat dan op een IJsselbrug plaatsheeft (*Historiae* V, 26).

Bijzonder actueel doen in de grote „bygones are bygones”-rede van Cerialis (*Historiae* IV, 73-74) de volgende woorden aan:

Verkeerde propaganda heeft de opstandelingen parten gespeeld en daarbij speciaal een verkeerd gebruik van het woord vrijheid. Daarmee draait men u een rad voor de ogen want niemand die de heerschappij over anderen wil hebben die níet dat woord gebruikt. (libertas et speciosa nomina praetextuntur; nec quisquam alienum servitium et dominationem sibi concupivit ut non eadem ista vocabula usurparet).

Tegenover zulke verleidingen plaatst Cerialis, die al een echte militaire diplomaat moet zijn geweest, het constante belang dat volken als de Bataven bij de band met Rome hebben. Een vernietiging van het rijk van binnenuit zou volgens hem in de eerste plaats de vernietigers in de val meeslepen. Hij verklaart niet eraan te twifelen dat de mensen waar-toe hij zich richt, het voordeel van de bestaande structuren inzien.

Tacitus vermeldt, dat na die rede de Bataven begonnen te murmureren tegen Civilis die hen wel van Romeinse keizers had bevrijd maar hun daarvoor slechts „Germaanse vrouwen” in de plaats had gegeven. Hij zinspeelt daarmee op een hysterisch element dat in het jaar 69 allerlei opstandsbewegingen tegen Rome kenmerkte, tot in Spanje, de eerste en altijd minst turbulente Romeinse provincie in West-Europa, toe.

Oorzaak: gezagscrisis en tanend roepingsbesef

Vanwaar plotseling al die opstanden kwamen, hebben wij al aangeduid. In het jaar 69 ontstond in Rome die grote gezagscrisis: vier keizers in één jaar. Bovendien was er al enige tijd een ander proces aan de gang dat zijn uitwerking op allerlei periferieën van het rijk niet kon missen: de Romeinen begonnen militaire moeheid ten toon te spreiden.

den. Zij voelden hun oude roeping om de wereld, hoe dan ook, „pax” te brengen, niet meer zó als dat tot dan toe het geval was geweest. Iets dergelijks heeft het nadeel dat het tot op grote afstand wordt geregistreerd, ook zónder massacommunicatiemiddelen.

Een laatste vraag, die niet onbeantwoord mag blijven: is wat wij hier hebben gebracht wellicht niet de historische fantasie van een twintigste-eeuwer, eventueel door de NAVO-propaganda bedorven?

Niet representatief

Neen, precies zó dachten, volgens de zeer gedetailleerde berichten van Tacitus, de tijdgenoten over het probeersel van Civilis. En het tweede voorname punt: zij hebben die opstand ook nooit voor zo „representatief” gehouden dat er in Rome stemmen zijn opgegaan voor een zwaar repressief optreden. Er is ons niets bekend van enige vergel-

dingsactie tegen de Bataafse stammen als zodanig. Tacitus' geschiedwerk, onder keizer Trajanus (98-117) op schrift gesteld, is ons weliswaar slechts bewaard gebleven voor een jammerlijk klein deel — hij bereikte het jaar 96 en de ons overgeleverde gedeelten breken, midden in een zin, af in het jaar 70 — maar men zou het bijna symbolisch voor Tacitus' consideratie voor de rol van de Bataven kunnen achten dat die afgebroken zin om zo te zeggen aan de mond van Civilis blijft hangen. Deze is, wanneer het manuscript ophoudt, namelijk juist begonnen aan een verontschuldiging voor zijn afvalligheid. Een uiteenzetting die kennelijk is bedoeld om aan zijn gesprekspartner, de Romeinse commandant Cerialis, hernieuwd respect te bewijzen. En waarbij hij niet vergeet te vermelden dat Vespasianus, nu keizer in Rome, en hij, Civilis, „alte Kameraden” zijn.

De Bataven, Civilis inclus, kozen dus eieren voor hun geld en de Romeinen zijn, goed geadviseerd, op die transactie ingegaan.

Functieanalyse in de krijgsmacht

drs. L. J. M. G. Erkens, drs. H. Steffers en C. F. A. van Swieten

resp. kapitein ter zee van speciale diensten, majoor van de militaire administratie
en majoor van de Koninklijke luchtmacht

(II, slot van blz. 495)

Het vorige artikel (*Mil. Spect.* 144(1975)(11) 491) heeft de redenen belicht, die aanleiding hebben gegeven tot het invoeren van functieanalyse bij de krijgsmacht. Tevens is ingegaan op de keuze en methodiek van het systeem van de firma Bakkenist, Spits en Co. Dit zou de aanloopfase kunnen worden genoemd.

Project Functieanalyse

Dit tweede artikel poogt een inzicht te geven in de werkzaamheden gedurende de verschillende overige fasen van het project Functieanalyse. Bij deze uiteenzetting worden de in het vorige artikel gedefinieerde begrippen als bekend verondersteld. Uit de hoofd- en subdoelstellingen en de taakstelling van de bureaus zijn voor de operationalisatie de volgende werkzaamheden afgeleid.

- De keuze van een aantal referentiefuncties.
- De functiebeschrijvingsmethode van het Bescosysteem aanpassen aan de specifieke informatiebehoefte, die binnen het personeels-, opleidings- en organisatiebeleid van de drie krijgsmachtdelen bestaan.
- Het vastleggen in een handboek van een referentiekader ten behoeve van de beschrijving en gradering van functies in de militaire organisatie.
- Door het analyseren van referentiefuncties een aanzet geven voor de vergelijking van financiële aspecten van de beloning van het personeel in de drie krijgsmachtdelen met die van andere overheidsinstellingen en/of van het bedrijfsleven.
- Het opleiden van een aantal militaire en burger-functieanalisten.

De vier eerstgenoemde werkzaamheden vinden in chronologische volgorde plaats, de overige werkzaamheden geschieden gedurende het gehele project.

Inventarisatie van referentiefuncties

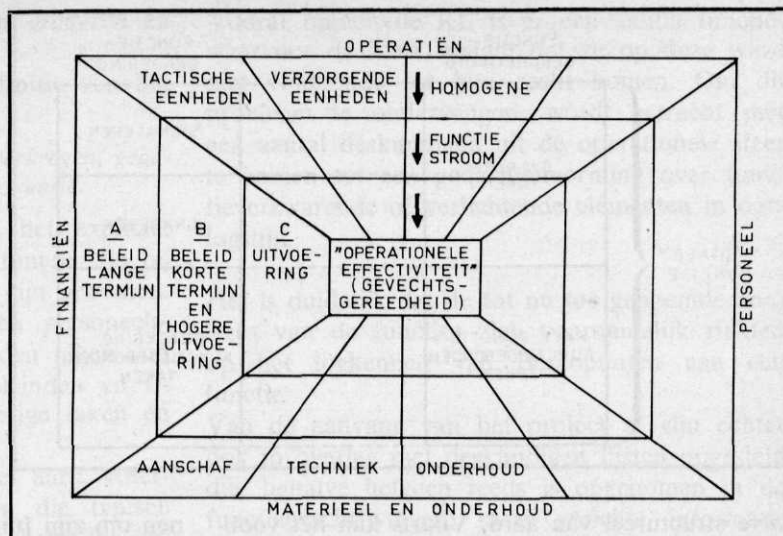
De eerste stap, noodzakelijk om het Bescosysteem in te voeren was het zoeken naar een aantal functies waarbij de volgende criteria gelden:

- de techniek van het Bescosysteem moest worden overgedragen aan de functieanalisten;
- de functies moesten onder meer dienen als vergelijkingsbasis voor de commissie Kloosterman;
- de functies moesten een inzicht geven in hoeverre zij informatie leveren voor het personeels- en organisatiebeleid, alsmede voor de opleidingen, dan wel moest worden nagegaan of er nog aanvullende informatie nodig was.

Dit betekent dat deze functies qua taken en niveaus representatief moesten zijn voor de organisatie. Om deze representativiteit te bereiken is een functie-inventarisatiemodel ontwikkeld dat aansluit op de moderne organisatie-theorieën. Voor het functie-inventarisatiemodel (in eenvoudige vorm) wordt verwezen naar afb. 1.

De organisatie wordt verdeeld in vier subsystemen of sectoren. Deze vier subsystemen worden weer onderverdeeld in elementen. Binnen deze elementen is steeds sprake van een reeks doelgerichte activiteiten, zogenaamde primaire processen, die in homogene functiestromen worden uitgevoerd. Homogene functiestromen zijn reeksen functies die op elkaar aansluiten, bijvoorbeeld bataljonscommandant — compagniescommandant — pelotonscommandant — groepscommandant — tirailleur. Per element is een verdere verfijning aangebracht door drie niveaus van beleidsvorming te onderscheiden:

- het beleid op lange termijn;
- het beleid op korte termijn en de hogere uitvoering;
- de uitvoering.

Afb. 1 Functie-inventarisatiemodel

Voor de keuze van de referentiefuncties hield dit in dat:

- de functionele hoofdgebieden aan bod moesten komen;
- zoveel functies moesten worden gekozen dat de aspecten van het Bescosysteem alle in de functieverzameling waren vertegenwoordigd;
- de functies een zo mogelijk stabiel en duidelijk omschreven pakket van taken omvatten.

Op deze wijze is van augustus 1974 tot november 1974 een inventarisatie gemaakt van geschikte referentiefuncties. In overleg met het adviesbureau is het aantal referentiefuncties op 480 bepaald. De functies zijn als volgt verdeeld:

- 150 functies bij de Koninklijke marine;
- 150 functies bij de Koninklijke landmacht;
- 150 functies bij de Koninklijke luchtmacht;
- 30 functies bij de Koninklijke marechaussee.

Hoewel zo goed mogelijk met behulp van de bovengeschetste methodiek is getracht de representativiteit te waarborgen, behoeft het geen betoog dat met 480 functies *niet* een volledig beeld van de krijgsmacht kan worden verkregen.

De fase van de functiebeschrijving

In december 1974 is een aanvang gemaakt met de fase *functiebeschrijving*. Het doel was vóór 1 april 1975 480 referentiefuncties bij de krijgsmachtdelen te hebben beschreven.

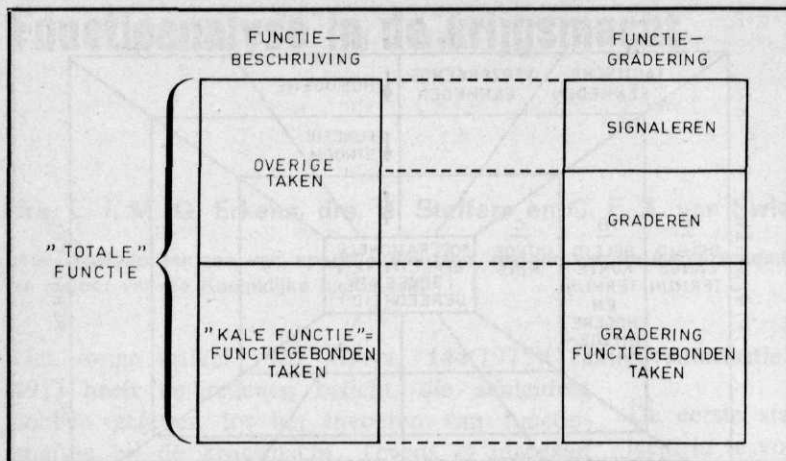
Daarvoor begeleidde iedere functieanalist de beschrijving van de functies van ca. 30 functionarissen. Dit geschiedde, zoals in het vorige artikel

aangegeven, in drie gesprekken. In de praktijk is gebleken dat de functionaris zelf voor zijn functiebeschrijving 3 à 4, soms wel 5, werkdagen nodig had. Om de functieanalist inzicht te geven in de plaatselijke omstandigheden, de zg. „couleur locale”, werden de interviews op de werkplek gehouden. Dit betekende voor de Koninklijke marine dat veel interviews op zee plaatsvonden. De functieanalisten hebben een reeks van oefeningen bijgewoond zodat de hieraan verbonden functieaspecten aan bod komen in de functiebeschrijvingen.

In deze fase werd op een aantal problemen gestoten. Eén van de eerste problemen van het operationeel maken van het systeem is de inhoud van de functiebeschrijving. De militaire organisatie verschilt op een aantal punten wezenlijk van burgerorganisaties. Vragen die zich opdrongen waren: wat zijn bijvoorbeeld de grenzen van een functie? en: hoe worden dubbelfuncties beschreven? Met andere woorden: „wat zijn functiegebonden taken?”.

Een ander probleem is dat een militair in een aantal gevallen inzetbaar wordt geacht voor een min of meer ruime reeks functies op hetzelfde niveau, die qua inhoud en zwaarte van elkaar kunnen verschillen, zowel wat benodigde kennis en vaardigheid betreft als met betrekking tot inconvenienten (horizontale inzetbaarheid).

Dit is geen louter theoretische inzetbaarheid; ze vloeit voort uit het rotatieprincipe dat in de krijgsmacht wordt gehanteerd, waardoor de militair in het algemeen tijdens zijn loopbaan in een of meer rangen een aantal verschillende functies kan bekleden. Dit verschijnsel is der-

Afb. 2 Functiegrenzen

halve structureel van aard. Voorts kan het voorkomen dat binnen een plaatsing, hetzij door detachering elders, hetzij door waarnemen van andere functies binnen het onderdeel, de militair met andere taken kan worden belast dan die welke zijn gebaseerd op zijn formeel toegewezen functie. Ook moet worden geconstateerd dat er — bij verschillende krijgsmacht delen in meer of mindere mate — een zekere discrepantie bestaat tussen de IST- (zoals de functie in de praktijk wordt uitgevoerd) en de SOLL-situatie (zoals de functie zou moeten worden uitgevoerd). Enerzijds verschillen de omstandigheden waaronder in vreedstijd wordt geoefend van de oorlogsomstandigheden, anderzijds kunnen er ook inhoudelijk duidelijke verschillen optreden.

Ten slotte kan het gebeuren dat de militair min of meer frequent en met min of meer bevoegdheden zijn chef zal moeten vervangen of het werk van zijn meerdere zal moeten overnemen (dit kan aanleiding geven tot verzwaring van de inconvenienten).

Het zal duidelijk zijn dat hier twee problemen spelen. Uit een oogpunt van organisatie- en personeelsbeleid is het noodzakelijk duidelijkheid te krijgen omtrent functiegebonden taken. In verband met informatiebehoefte voor de beloningsstructuur en voor de opleidingen is het noodzakelijk ook de „overige” functietaken te kennen.

In deze fase zijn alle taken beschreven die een functionaris werkelijk verricht, zelfs tot de persoonsgebonden taken toe, met dien verstande dat ook in de functiebeschrijvingen zijn opgenomen de activiteiten, die voortvloeien uit de geprogrammeerde oefeningen. Onder geprogrammeerde oefeningen dienen alle oefeningen te worden verstaan die de functionaris zou moeten beoefe-

nen om zijn functie in oorlogstijd te kunnen verrichten.

De fase functieanalyse en -gradering

Tijdens deze fase werden — in cursusverband — onder begeleiding van de adviseurs van de firma Bakkenist, Spits en Co, door het voltallige team van functieanalisten (totaal 18 man) 16 referentiefuncties geanalyseerd en gegradeerd. Doel van deze cursus was te komen tot een uniform normenpatroon voor de krijgsmacht. In eerste instantie wordt aan de hand van deze 16 functies — „de kernfuncties” — momenteel het handboek van de firma Bakkenist, Spits en Co gemodificeerd naar de militaire organisatie en de normen en referenties voor de graderingen worden voorlopig vastgelegd. Per aspect is een referentiekader opgebouwd dat voor ieder krijgsmachtdeel gelijk is.

Medio april 1975 zijn de functieanalisten gestart met het analyseren en graderen van de referentiefuncties. Iedere functieanalist analyseerde en gradeerde 30 referentiefuncties en fungeerde als „counterpart” — dat wil zeggen als tegenspeler — bij 30 andere referentiefuncties van verschillende collega's. Daarbij moesten de 2 functieanalisten het met elkaar eens worden over de graderingen van de aspecten en uiteindelijk over de totaalgradering van de functie. In een latere fase zullen eveneens de ervaringen, opgedaan bij het graderen van deze referentiefuncties, in het handboek worden verwerkt; eerst dan zal het handboek zijn definitieve vorm krijgen.

Het probleem, vast te stellen wat de grenzen van een functie zijn, is al een aantal keren genoemd.

Tijdens de graderingsfase is een model ontwikkeld waarbij deze grenzen worden aangegeven

(zie afb. 2). Hierin is sprake van *graderen* en *signaleren*.

In dit verband is het goed de definitie van het *graderen* nog eens te noemen:

het met behulp van, uit de functie verkregen, gegevens rangordenen van functies naar zwaarte.

Onder *signaleren* wordt verstaan het expliciet aangeven van die taken van een functie die bij de gradering niet in beschouwing zijn genomen. Voor een rationeel organisatie- en personeelsbeleid zijn vooral de functiegebonden taken van groot belang. Voor opleidingsdoeleinden en financiële aspecten zijn ook de overige taken en de signaleringen van belang.

De signaleringen zijn van tweeërlei aard. Enerzijds betreffen zij werkzaamheden die typisch pesoonsgebonden zijn, anderzijds betreffen zij aspecten die verband houden met zogenaamde onmeetbare inconvenienten, die inherent zijn aan het militaire beroep.

Afb. 3 geeft afb. 2 weer, voorzien van een aantal voorbeelden.

Iedere functie wordt tweemaal gegradeerd. In eerste instantie worden alleen de functiegebonden taken bij de gradering in ogenschouw genomen en in tweede instantie wordt een gedeelte van de overige taken eveneens erbij betrokken. In de praktijk blijkt de „totale” gradering slechts voor lagere specialistische functies min of meer belangrijk af te wijken van de gradering op grond van de functiegebonden taken.

Zoals uit afb. 3 blijkt, worden taakverzwarende elementen van een functie in oorlogstijd niet in de gradering betrokken. Dit is gedaan omdat slechts kan worden gegradeerd wat meetbaar is.

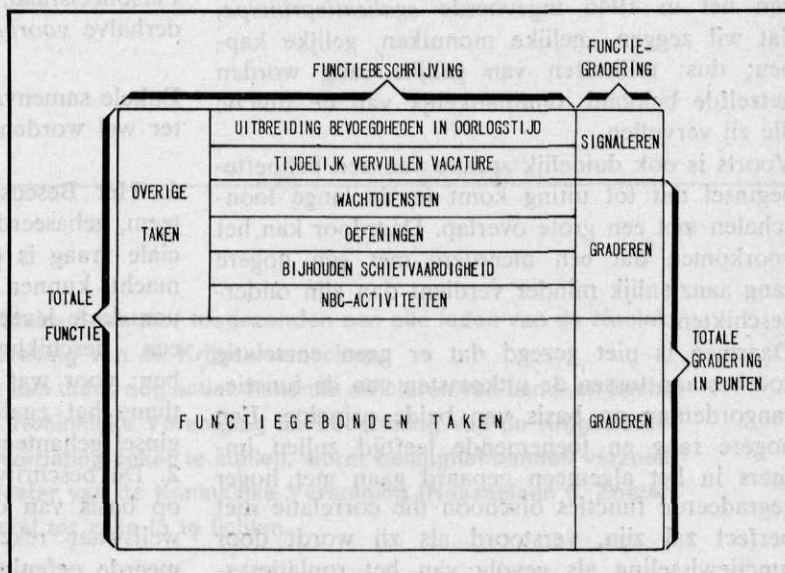
Vooraf binnen de KL is er een aantal functies waarvoor de kans bestaat dat ze op deze wijze niet voldoende tot hun recht komen. Om dit probleem te ondervangen, wordt getracht met een aantal deskundigen uit de operationele sfeer te komen tot een gedachtenvorming over functieverzwarende of verlichtende elementen in oorlogstijd.

Het is duidelijk dat de tot nu toe genoemde analyses van de functies zich voornamelijk richten op het toekennen van Bescopunten aan een functie.

Van de aanvang van het project af zijn echter ook in overleg met deskundigen lijsten opgesteld die, behalve hetgeen reeds is opgenomen in de functiebeschrijvingen, meer gerichte informatie leveren ten behoeve van, bijvoorbeeld, keurings-eisen bij aanneming, voor de loopbaanplanning en, op organisatorisch gebied, bijvoorbeeld ten aanzien van de vraag of een functie door een militair móét, dan wel door een burger kán worden vervuld. Op dit moment zijn nog enkele toepassingsgebieden in onderzoek. Grote aandacht zal door de bureaus Functieanalyse moeten worden geschonken aan de ontwikkeling van deze analyses alsmede aan de implementatie daarvan in de organisatie.

Financiële aspecten

Financiële aspecten spreken doorgaans de participanten van een organisatie sterk aan. De verwachting is dat het project Functieanalyse op korte termijn een bijdrage zal leveren voor het ontwikkelen van een definitieve regeling van

Afb. 3 Afbeelding 2, voorzien van een aantal voorbeelden

rust- en werktijden van het militaire personeel; een bijdrage van het Bescosysteem tot bijsturing van de bezoldigingsstructuur is eerst op lange termijn te verwachten. Overigens vraagt ook hier het gebruik van de soms zeer omvangrijke functiebeschrijvingen en de aanvullende lijsten een nadere verwerking.

Bij het waarden van een functie wordt de relatie gelegd tussen geleverde prestaties (nut voor de organisatie) en de bezoldiging. Daarbij kan graderen een rol spelen.

Hoe een bezoldigingsstructuur in feite eruit ziet, dat wil zeggen hoe de relatie tussen de gradering van een functie en de bezoldiging wordt gelegd, is een kwestie van beleid. Te denken valt aan het aantal loonschalen, de overlap daarvan en het algemene bezoldigingsniveau. Overigens speelt daarin ook het waardenpatroon dat opgeld doet mee.

Men kan zich op het standpunt stellen dat de bezoldiging uitsluitend aan de prestatie mag zijn gerelateerd. Men kan ook uitgaan van de gedachte dat de behoeften van de werknemers in meer en mindere mate daarbij een rol moeten spelen. Anders gezegd: de waardering van een functie hoeft niet uitsluitend te zijn gebaseerd op de gradering, ook andere facetten — bijvoorbeeld de onmeetbare inconvenienten die bij de signalering naar voren zijn gekomen — kunnen daarbij worden betrokken.

Vooraf bij de beoordeling van financiële aspecten dient te worden bedacht dat het Bescosysteem is gericht op het meten van prestaties.

Bij de huidige bezoldigingsstructuur is uitgegaan van het in 1946 ingevoerde *egalisatieprincipe*, dat wil zeggen „gelijke monniken, gelijke kappen; dus: militairen van gelijke rang worden hetzelfde beloond, onafhankelijk van de functie die zij vervullen.

Voorts is ook duidelijk sprake van een behoeftebeginsel dat tot uiting komt in de lange loonschalen met een grote overlap. Daardoor kan het voorkomen dat een meerdere met een hogere rang aanzienlijk minder verdient dan zijn ondergeschikten.

Daarmee is niet gezegd dat er geen correlatie zou bestaan tussen de uitkomsten van de functie-rangordening op basis van beide principe. Een hogere rang en toenemende leeftijd zullen immers in het algemeen gepaard gaan met hoger gegradeerde functies ofschoon die correlatie niet perfect zal zijn, verstoord als zij wordt door functiewisseling als gevolg van het roulatiesys-

teem, de „parkeerfuncties” en dergelijke. Ook is niet gezegd dat het waarden van functies noodzakelijkerwijze zou moeten leiden tot het loslaten van het behoeftebeginsel ten gunste van het prestatiebeginsel. Functiegradering kan immers een belangrijk gegeven zijn in het ontwerpen van een goed loopbaan- en carrièrebeleid en kan daarmee een instrument zijn bij het meer op elkaar afstemmen van beide beloningssystemen.

Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat het nut van de militair voor de organisatie niet alleen wordt bepaald door de taken die hij op een bepaald moment verricht, maar ook door zijn inzetbaarheid voor functies in dezelfde rang. Het graderen van de werkelijk beklede functie is dus geenszins in alle gevallen een maatstaaf van het nut dat de man voor de organisatie heeft. Een andere reden om niet zonder meer het prestatiebeginsel als uitgangspunt te nemen, is de huidige maatschappelijke tendens van nivellering, die onder meer wordt geconcretiseerd in de vaststelling van een minimumloon en de sterke fiscale progressie. Over deze principiële problemen is nog veel meer te zeggen. Hier wordt volstaan met op te merken dat gradering slechts een van de facetten is die bij het vaststellen van een bezoldigingsstructuur een rol dienen te spelen.

Naschrift

De aanpassing van het Bescosysteem aan de specifieke behoeften van de krijgsmachtdelen is in volle gang. Omstreeks het einde van dit jaar zal het resultaat door de Stuurgroep Functie-analyse worden gerapporteerd aan de voorzitter Personeelsraad. Elke conclusie op dit punt is derhalve *voorbarig*.

Enkele samenvattende opmerkingen kunnen echter wel worden gemaakt.

1. Het Bescosysteem is een functieanalysesysteem, gebaseerd op het prestatiebeginsel. De cruciale vraag is of alle functies binnen de krijgsmacht kunnen worden gewaardeerd op grond van de te leveren prestaties. Vele functies zullen een beschikbaarheids-nuttigheidskarakter hebben; voor wat betreft beloningsaspecten worden thans het egalisatieprincipe en het behoeftebeginsel gehanteerd.

2. De beschrijving van een functie vindt plaats op basis van de functievervulling in vredetijd, weliswaar rekening houdende met geprogrammeerde oefeningen. Hoe en of taakverzwarende

elementen van functievervulling in oorlogstijd moeten worden verwerkt is nog een punt van studie. Dit probleem weegt vooral zwaar bij de Koninklijke landmacht.

3. Omdat het project Functieanalyse onder meer tot doel heeft het Bescosysteem over te dragen aan de krijgsmachtdelen, is gekozen voor een verscheidenheid van functies. Dit betekent dat de opgeleverde referentiefunctiebeschrijvingen niet normatief behoeven te zijn. Het gebruik van deze informatie zal dan ook met de nodige zorgvuldigheid gepaard moeten gaan.

4. Reeds nu blijkt dat er bruikbare informatie wordt opgeleverd, zowel op de directe werkplek als voor het beleidsniveau.

5. Het project Functieanalyse is per eind december 1975 niet afgesloten. Veel werk zal nog moeten gebeuren om functieanalyse als „tool of management” binnen de krijgsmacht te ontwikkelen en ingang te doen vinden.

6. De huidige coördinatie binnen de krijgsmachtdelen ter verkrijging van een uniform systeem van functieanalyse, zal in de toekomst moeten worden gecontinueerd.

MEDEDELING

Maandelijks wordt de Militaire Spectator toegezonden aan alle leden van de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap.

Ten einde de toezending aan thans nog actief dienende officieren van Land- en Luchtmacht, tevens lid van de Koninklijke Vereniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, ook na hun dienstverlating zeker te stellen, wordt belanghebbenden verzocht de secretaris-penningmeester van de Koninklijke Vereniging (Nassaulaan 6, Zoetermeer) in voorkomend geval ter zake in te lichten.

Het Defense Integrated Data System (DIDS)

J. F. M. Leuring

luitenant-kolonel van de technische dienst

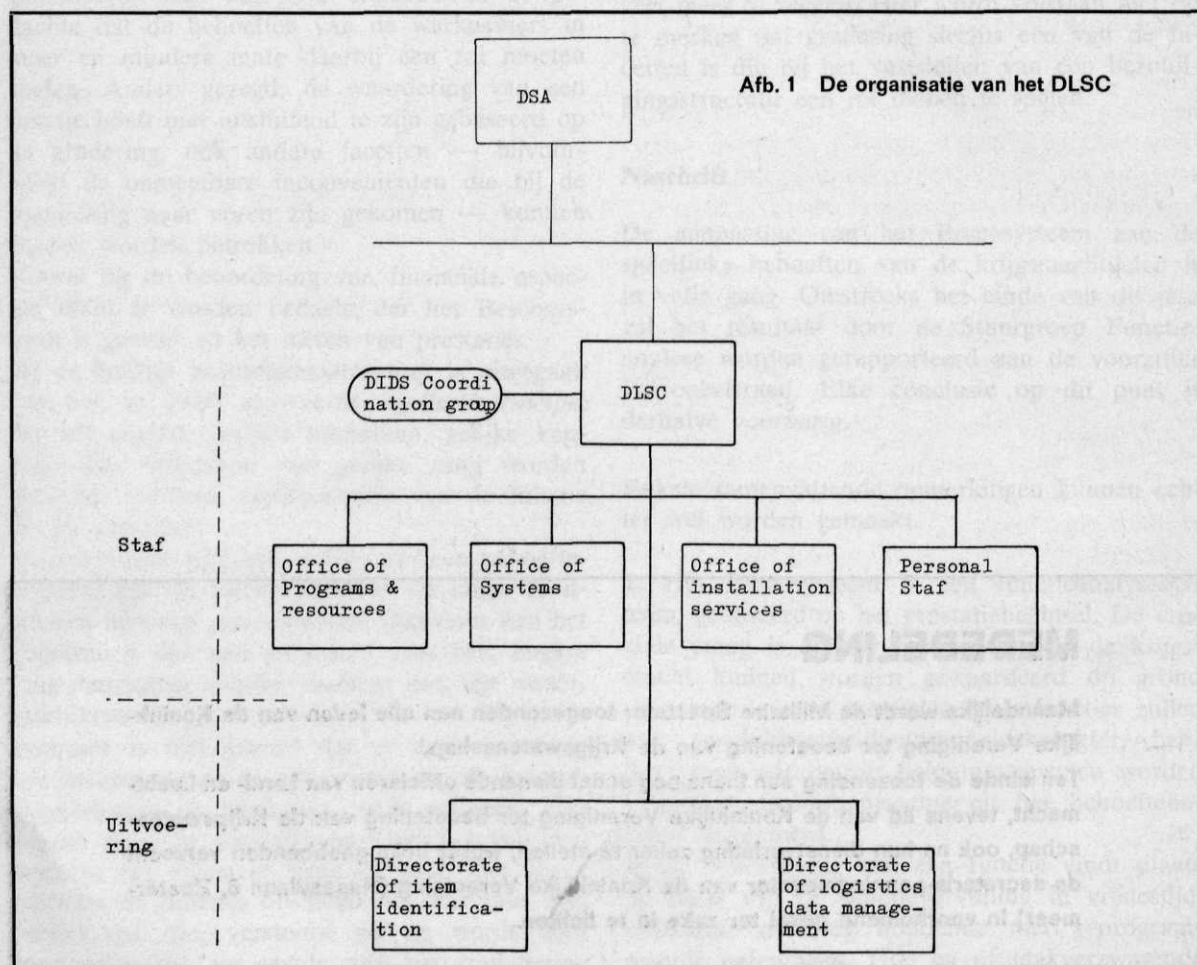
Het Defense Integrated Data System (DIDS) is een data base system van het Defense Logistics Services Center (DLSC) van de Amerikaanse krijgsmacht. Het systeem voorziet in de verschaffing van elementaire basisinformatie betreffende het door de krijgsmacht gevoerde materieel ten behoeve van een aantal logistieke functies.

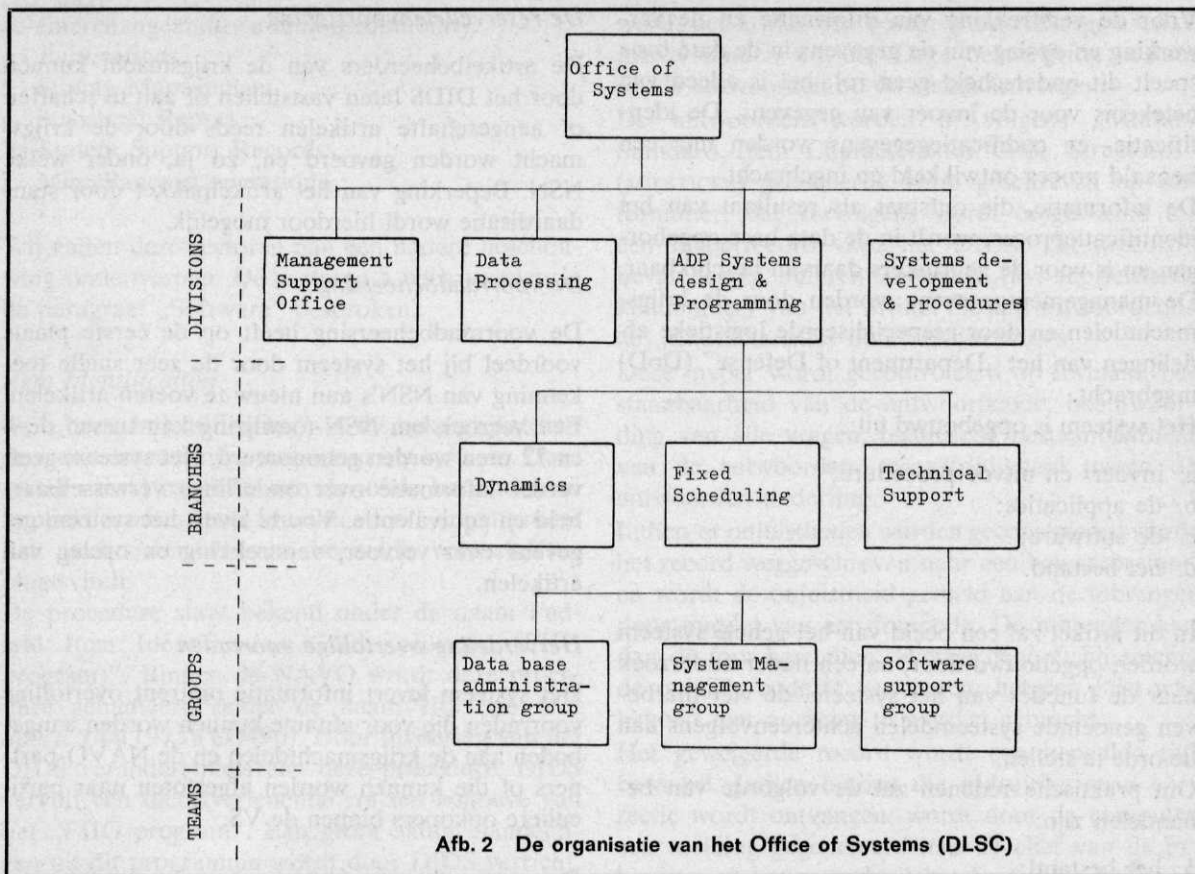
De organisatie

DLSC is een afdeling van het Defense Supply Agency (DSA). Onder het DLSC is een aantal

steunverlenende taken voor de logistieke taak van het DSA samengebracht. De belangrijkste van deze hulpfuncties zijn wel de artikelidentificatie en de informatieverschaffing aan de krijgsmachtdelen (zie afb. 1). Deze taken worden door het DLSC vervuld met gebruikmaking van automatiseringstechnieken.

De automatisering neemt binnen het DLSC een dominerende plaats in. De organisatie van deze dienst is dan ook helemaal toegespitst op het gebruik van dit medium. Zo is in de staf van het

DLSC de afdeling „Office of Systems” (zie afb. 2) opgenomen die voor de volgende activiteiten zorgt.

- a. Probleemgerichte systeemontwikkeling door de division „Systems Development & Procedures”.
- b. Computergerichte systeemontwikkeling door de division „ADP systems Design & Programming”.
- c. De dataverwerking door de division „Data processing”. Hieronder valt het computercentrum.

Aan het DIDS hebben tot nu toe 100 systeemontwerpers en 200 programmeurs van dit „office” gedurende drie tot zes jaar gewerkt.

Het informatiesysteem

Het DIDS is een informatiesysteem ten behoeve van de materieelverzorging bij de krijgsmacht van de Verenigde Staten. Enkele kenmerken van het systeem zijn:

- hoge snelheid van informatieverschaffing;
- hoge kwaliteit van de informatie;
- teleprocessing ten behoeve van een aantal functionarissen;
- informatieverschaffing aan een groot aantal

gebruikers verspreid over de gehele defensieorganisatie;

- toegankelijk voor alle NAVO-partners (via de Nationale Codificatiebureaus);
- grote mate van uitbreidbaarheid van de soort informatie.

Het systeem verstrekt informatie aan de krijgsmacht delen van de VS, de NAVO-partners, een aantal civiele overheidsdiensten binnen de VS en de „US Coast Guard”. Van deze gebruikers van het systeem kunnen alleen de krijgsmacht delen van de VS eigen informatie in het systeem inbrengen.

Het systeem voorziet in bepaalde basisinformatie, nodig voor een juiste beheersing van het logistieke gebeuren. Het systeem voorziet niet in de totale informatiebehoefte van het logistieke management. De informatie, die het systeem levert, kenmerkt zich door een algemene geldigheid en moet als uitgangspunt worden gezien voor een aantal logistieke processen.

De informatie kan worden onderscheiden in:

- identificatie- en codificatie-informatie
- managementinformatie.

Voor de verstrekking van informatie en de verwerking en opslag van de gegevens in de data base speelt dit onderscheid geen rol; het is alleen van betekenis voor de invoer van gegevens. De identificatie- en codificatiegegevens worden met een bepaald proces ontwikkeld en ingebracht.

De informatie, die ontstaat als resultaat van het identificatieproces, wordt in de data base opgeborgen en is voor de gebruikers daarvan beschikbaar. De managementgegevens worden door de krijgsmacht delen en door gespecialiseerde logistieke afdelingen van het „Department of Defense” (DoD) ingebracht.

Het systeem is opgebouwd uit:

- a. invoer- en uitvoerprocedure;
- b. de applicaties;
- c. de software;
- d. het bestand.

In dit artikel zal een beeld van het gehele systeem worden opgebouwd door, na een nader onderzoek naar de functies van het systeem, de vier hierboven genoemde systeemdelen achtereenvolgens aan de orde te stellen.

Om praktische redenen zal de volgorde van behandelen zijn:

1. het bestand;
2. de software;
3. de applicaties;
4. de invoer- en uitvoerprocedure.

De functies van het systeem

Het DIDS is ontworpen om de dienstverlening van het DLSC aan de krijgsmacht op het gebied van de informatieverschaffing zo doelmatig mogelijk te doen zijn.

De dienstverlening uit het systeem betreft:

- a. verwerving;
- b. reservedelenvoorziening;
- c. voorraadbeheersing;
- d. herverdeling overtollige voorraden;
- e. documentatie;
- f. typebeperking;
- g. standaardisatie.

De verwerving

De met verwerving belaste functionaris kan uit het systeem antwoord krijgen op zijn vragen betreffende eerder gedane aankopen, typebeschrijving, aankoop van kleine aantallen en potentiële leveranciers.

De reservedelenvoorziening

De artikelbeheerders van de krijgsmacht kunnen door het DIDS laten vaststellen of aan te schaffen of aangeschafte artikelen reeds door de krijgsmacht worden gevoerd en, zo ja, onder welke NSN. Beperking van het artikelpakket door standaardisatie wordt hierdoor mogelijk.

De voorraadbeheersing

De voorraadbeheersing heeft op de eerste plaats voordeel bij het systeem door de zeer snelle toekenning van NSN's aan nieuw te voeren artikelen. Een verzoek om NSN-toewijzing kan tussen de 4 en 72 uren worden gehonoreerd. Het systeem geeft verder informatie over onderlinge verwisselbaarheid en equivalentie. Voorts levert het systeem gegevens over vervoer, verstrekking en opslag van artikelen.

Herverdeling overtollige voorraden

Het systeem levert informatie omtrent overtollige voorraden die voor afname kunnen worden aangeboden aan de krijgsmacht delen en de NAVO-partners of die kunnen worden afgestoten naar particuliere opkopers binnen de VS.

Documentatie

Een aantal standaardlijsten met identificatie- en managementgegevens wordt op microfiche gepubliceerd.

Typebeperking

Het systeem geeft de materieelbeheersingsinstanties de noodzakelijke informatie om onnodige duplicering van uitrustingsstukken en artikelen te voorkomen.

Standaardisatie

Op verzoek levert het systeem lijsten met aanbevelingen die kunnen leiden tot het beperken van het artikelassortiment. Deze lijsten geven aan welke artikelen in geringe mate afwijken van een bepaald artikel. Op grond hiervan kan door de technici van de desbetreffende artikelbeheersende instantie worden nagegaan of de equivalentstelling verantwoord is.

De functies worden gerealiseerd in de volgende negen sectoren van het systeem.

- a. DIDS Databank.
- b. Item Identification.
- c. Utilization and Marketing.

- d. Interchangeability and Substitutability.
- e. Publications.
- f. Supply Management.
- g. Statistical Report.
- h. System Support Records.
- i. Miscellaneous operations.

Wij zullen deze sectoren aan een nadere beschouwing onderwerpen. De sectoren a en h worden in de paragraaf „Software” besproken.

Item Identification

De „Item Identification” is de belangrijkste en de meest omvangrijke sector van het systeem. Deze sector maakt ca. 80% van de totale bestanden en applicaties uit. „Item Identification” is een proces dat reeds jaren volgens bepaalde voorschriften plaatsvindt.

De procedure staat bekend onder de naam Federal Item Identification Guide program (FIIG program)”. Binnen de NAVO wordt deze procedure gehanteerd onder de naam IIG (zie *Mil. Spect.* 144(1975)(11)496). Door invoering van het DIDS verandert niets aan deze procedure. DIDS vervult een dienstverlenende rol ten behoeve van het „FIIG program”. Een groot aantal handelingen uit dit programma wordt door DIDS verricht. De resultaten van de artikelidentificatie worden in de DIDS data base opgeborgen. Deze informatie is o.a. beschikbaar om tijdens de identificatie van nieuwe artikelen te worden geraadpleegd.

De artikelidentificatie-activiteit wordt geïnitieerd en voorbereid door de krijgsmacht delen, die daarbij al dan niet de leverancier van de artikelen inschakelen.

Het identificatieproces verloopt in grote lijnen als volgt.

Uitgangspunten bij identificatie zijn:

- ARTIKELNAAM, door het krijgsmachtdeel in overleg met de leverancier toegekend aan de hand van het „Item Name Code Handbook” (H6);
- ITEM NAME CODE, de code die in de H6 aan de artikelnaam wordt gegeven;
- MODE CODE, de code die de FIIG aangeeft die moet worden gehanteerd. De Mode Code wordt eveneens door de H6 aangegeven.

De FIIG is een handleiding voor het identificeren van een bepaalde groep artikelen. Zo is er een FIIG voor zekeringen, een FIIG voor moeren en bouten, enz.

Door de aanwijzingen in de FIIG strikt op te volgen en de vragen nauwkeurig te beantwoorden

wordt per artikel een beschrijving verkregen welke misverstanden uitsluit. Deze beschrijving bestaat uit de antwoorden op de standaardvragen.

De antwoorden worden in volgens „Military Standard Item Characteristics Code Structures” (MILSTICCS) gecodeerde vorm geschreven op een formulier, dat vervolgens wordt omgevormd tot een invoerrecord voor het DIDS. Dit „record” bevat het zg. referentienummer (bv. fabrieksartikelnummer) van het artikel en per antwoordcode de „Characteristics data” in MILSTICCS.

Deze invoer wordt gecontroleerd op formaat, bestaanbaarheid van de antwoordcode, beantwoording van alle vragen, technische bestaanbaarheid van de antwoorden, tegenstrijdigheid tussen de antwoorden onderling.

Indien er onjuistheden worden geconstateerd wordt het record weggeschreven naar een bewaarbestand en wordt de onjuistheid gemeld aan de inbrenger door middel van een foutcode. De inbrenger kan dan de fout herstellen. Hierbij hoeft hij slechts de onjuiste code te vervangen; hetgeen juist was hoeft niet opnieuw te worden gebracht.

Het geweigerde record wordt een bepaalde tijd bewaard. Indien binnen die tijdruimte geen correctie wordt ontvangen, wordt door de computer een melding gegenereerd aan de chef van de inbrenger en het record uit het bestand verwijderd. Indien men alsnog prijs stelt op registratie van het artikel in de data base zal het record geheel opnieuw moeten worden gebracht.

Deze procedure van foutmelding en correctie betreft niet alleen de artikelidentificatie, maar elke gegevensinvoer in het systeem. Het is een „feature” die algemeen toepasbaar is, ook voor die zaken die eventueel nog aan het systeem zullen worden toegevoegd.

Het inbrengen van een record met identificatiegegevens gaat gepaard met een verzoek om screening ten einde dubbele registratie te voorkomen. Er zijn twee screeningmethoden:

- screening door vergelijking van de gecodeerde „characteristics data”;
- screening met gebruikmaking van „screening keys”.

Bij de eerste methode wordt gezocht naar een artikel met overeenkomstige „characteristics data”. Dit is een tijdrovende en kostbare methode, en het screeningresultaat is kwalitatief minder dan men op het eerste gezicht zou verwachten. Er wordt nl. alleen resultaat verkregen bij een volledige „match”. Dit is niet in overeenstemming met de identificatiemethodiek waarbij, hoe strak deze ook

is voorgeschreven, altijd interpretatieverschillen mogelijk zijn.

Er is bij deze methode een relatief grote kans dat bepaalde artikelen onder meer NSN's worden geregistreerd.

Een veel betere methode is de methode waarbij gebruik wordt gemaakt van screening keys. Dit is een stochastische methode waarbij binnen bepaalde nauwkeurigheidsgrenzen, die naar behoefte kunnen worden verlegd, wordt aangegeven welke artikelen uit het bestand met een zeer geringe foutkans overeenkomen met het in te voeren artikel. Behalve de wetenschappelijke kwaliteit van deze methode is een groot voordeel dat de methode bijzonder efficiënt is voor de computerverwerking. Indien screening geen bevredigend resultaat oplevert zal een nieuw NSN moeten worden toegevoegd. Daartoe wordt machinaal gekozen uit een tabel van 0000001 t/m 9999999 met één oplopende nummers. In deze tabel is per nummer aangegeven of dat nummer reeds als NSN is uitgegeven. Bij de niet uitgegeven nummers is aangegeven of het nummer beschikbaar is voor uitgifte. Vrijkomende NSN's worden na verloop van een bepaald aantal jaren opnieuw beschikbaar gesteld voor uitgifte. Het artikel wordt na toekenning van het NSN met al zijn „characteristics data” opgenomen in het bestand.

Indien bij screening meer NSN's worden gevonden, hetgeen bij de „key”-methode heel normaal is, wordt dit resultaat aan de inbrenger voorgelegd met het verzoek een NSN te kiezen. Tevens wordt dan verzocht na te gaan of het niet mogelijk is al deze artikelen onder één NSN te voeren.

Utilization and Marketing

Het systeem verstrekt informatie omtrent overtollige voorraden van artikelen en uitrustingsstukken. De informatie wordt door de krijgsmacht delen ingebracht.

Het systeem fungeert in deze feitelijk als een soort markt: aanbieders en vragers worden met elkaar in contact gebracht.

De krijgsmacht delen melden hun overtollige artikelen. Deze worden in het systeem gegroepeerd, van de nodige beschrijvende informatie voorzien en in lijsten gepubliceerd die aan de gebruikers van het systeem, ook de NAVO-partners, worden toegezonden. Dit komt dus overeen met onze „leurlijst”.

Voorraden die na publikatie niet van eigenaar wisselen, worden aangeboden aan civiele opkopers

binnen de VS. De opkopers die gerechtigd zijn overtollige voorraden op te kopen, zijn geregistreerd in het systeem.

In het systeem wordt de gehele verkoopprocedure bewaakt. Zo genereert het systeem uitnodigingen tot het doen van een bod, verschaft gegevens voor koopcontracten en opslagdocumenten, bewaakt de betalingen van de opkopers, berekent de onkosten van de verkoop en registreert de teruggewonnen gelden.

Interchangeability and Substitutability

Dit is een uiterst belangrijke sector van het systeem. Met behulp van deze sector kan standaardisatie worden verkregen. Standaardisatie is niet alleen van grote logistieke betekenis maar is tevens van belang voor het functioneren van het systeem zelf, doordat zij de enige mogelijkheid biedt de bestanden binnen bepaalde grenzen te houden. (Een te snelle groei van de data base kan immers het functioneren van de data base op automatiseringstechnische gronden in gevaar brengen.)

Beslissingen omtrent onderlinge verwisselbaarheid en equivalentie worden genomen door de krijgsmacht delen afzonderlijk.

Op grond van ingebrachte „characteristics data” zoekt het systeem naar mogelijke equivalenten. Dat gebeurt op overeenkomstige wijze als bij de screening volgens de „key”-methode, zij het dat bij deze „search” ruimere grenzen worden aangehouden.

Het resultaat wordt aan de krijgsmacht delen voorgelegd. Deze zijn geheel vrij in het nemen van beslissingen ter zake.

I- en S-stelling door het systeem is uitsluitend mogelijk in de vorm van een wederzijds equivalentstelling zonder voorkeursaanduiding.

Publications

De publikaties worden door het systeem opgeleverd op microfiche en op „hard copy”. Het betreft hier de volgende soorten publikaties.

a. DE MANUALS

- Federal Supply Class Handbook (H2);
- Item Name Code Handbooks (H6);
- Manufacturers (& Non-MFR) Handbooks (H4);
- DoD Ammunition Code Handbooks (H3).

b. DIVERSE TABELLEN EN BESTANDSINHouden UIT HET SYSTEEM

- Master Cross Reference Lists;

- Management Data Lists;
- Excess Personal Property Lists.

c. LIJSTEN TEN GEBRUIKE BIJ DE ARTIKELIDENTIFICATIE

Dit zijn lijsten van relevante antwoordcodes per artikel of per FIIG; de informatie wordt in deze lijsten gedecodeerd weergegeven.

Supply Management

Deze sector omvat twee delen:

- a. Freight Classification System;
- b. Catalog Management Data Notification (CMDN).

Binnen de VS bestaat een universeel systeem van codering van goederen ten behoeve van het transport. De op basis van dit systeem toegekende transportcodes worden in het DIDS opgeslagen.

Indien artikelen in het DIDS worden opgenomen die niet onder de universele „freight classification” vallen, worden de nodige gegevens door de Military Traffic Management and Terminal Service (MTMTS), de transportdienst van het DoD, ingebracht.

De CMDN-gegevens betreffen:

- SOURCE OF SUPPLY (SOS) (geeft aan welke instantie een aanvraag voor een bepaald artikel moet behandelen);
- ITEM STATUS CODE (een code die min of meer is te vergelijken met onze bevowaarde);
- MOE RULE CODE (geeft van een eenheid in de organisatie aan de plaats in de organisatie, het bevoegdheidsniveau en de functie met betrekking tot een bepaald artikel).

Statistical Report

Deze sector betreft het vervaardigen van statistieken ten behoeve van de gebruikers van het systeem. Tevens valt onder deze sector het bewaken van de activiteiten van de gebruikers voor zover die het systeem betreffen, zulks om te voorkomen dat door een bepaalde transactie van een gebruiker een eindeloze stroom van transacties in het systeem wordt veroorzaakt.

Miscellaneous operations

Hieronder valt een aantal zeer uiteenlopende activiteiten.

- a. „Mechanized Design and Integrated Control System” (MEDIC), een systeem dat een simulator en een standaard-testset omvat, waarmee kan wor-

den nagegaan wat de consequenties zijn van een wijziging in het systeem.

b. Massamutaties van de gegevens in de bestanden.

c. Process Control, hetgeen omvat:

- input/output control, waar niet verwerkbare invoer wordt uitgeselecteerd voor handbewerking;
- controle op correctie van foutmeldingen;
- tijdelijke vastlegging van de inhoud van alle in- en uitvoer.

d. Generalized Information Retrieval Language (GIRL), een eenvoudige taal die wordt gebruikt om in teleprocessing „vrije” vragen aan het bestand te stellen.

e. Report Generator, een informatiemogelijkheid waarbij door middel van parameters de gewenste output door de gebruiker zelf kan worden samengesteld.

Het bestand

Het bestand bestaat uit twee delen:

- het „Total Item Record” (TIR);
- het „System Support Record” (SSR).

In deze twee delen is alle informatie ondergebracht, hetzij in bestandsrecords, hetzij in tabellen. Het TIR is een bestand dat als data base is gestructureerd; hier is sprake van een logische en fysieke structuur.

Het TIR wordt door het Data base Management System (DMS) beheerst (zie afb. 3). (Zie voor de betekenis van deze begrippen de paragraaf „Software”.)

Het SSR daarentegen is een verzameling van tabellen en routines die via het Operating System (MCP), al dan niet met inschakeling van het DMS, naar behoefte kunnen worden aangeropen.

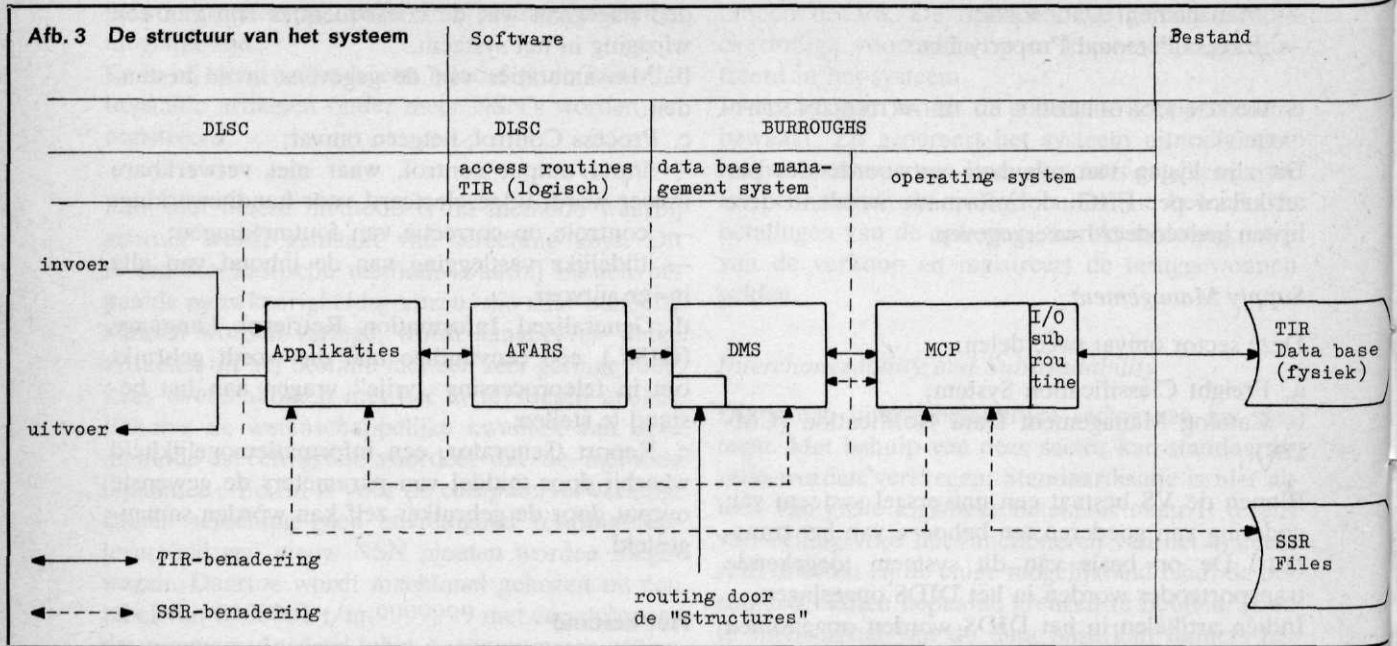
Elke handeling (mutatie of reorganisatie) betreft altijd op de eerste plaats het TIR. Het SSR wordt er alleen bij betrokken als daar reden voor is.

Wat is ondergebracht in het TIR en wat in het SSR is niet bepaald door materie-eisen maar uitsluitend door de efficiëntie van de gegevensverwerking binnen de DMS/MCP.

Het TIR

De logische en fysieke structuur van het TIR zijn beide een onderdeel van het „Burroughs Data base Management Program”.

De logische TIR-structuur is opgebouwd volgens het volgende principe. Toegang tot het bestand wordt verkregen via een segment met index-re-

cords. De index-records zijn in NSN-volgorde gesorteerd. Het NSN is de ingang tot het bestand. In het index-record wordt het verband met bepaalde groepen van informatie aangegeven met zg. pointers. Functioneel bij elkaar behorende gegevens zijn samengegroepeerd in segmenten. De organisatie van de gegevensgroepen in het totale bestand vindt plaats door middel van twee basistechnieken (zie afb. 4).

1. Het segment waarnaar wordt verwezen kan een in volgorde georganiseerde groep van gescheiden gegevens zijn („disjoined”). Zo'n segment heeft een vaste lengte waarbij onbeperkt met overflow records kan worden vervolgd. De verwijzing vindt in dit geval plaats door een met een pointer gelegde relatie naar het eerste gegevensveld van het vervolgreCORD.

2. Het segment waarnaar wordt verwezen bestaat uit een onbepaald aantal records met gelijksoortige gegevens. Met de pointers in de index worden het eerste en laatste record van dit segment aangeduid, terwijl elk record een verwijzing in zich heeft naar het voorgaande en het volgende record.

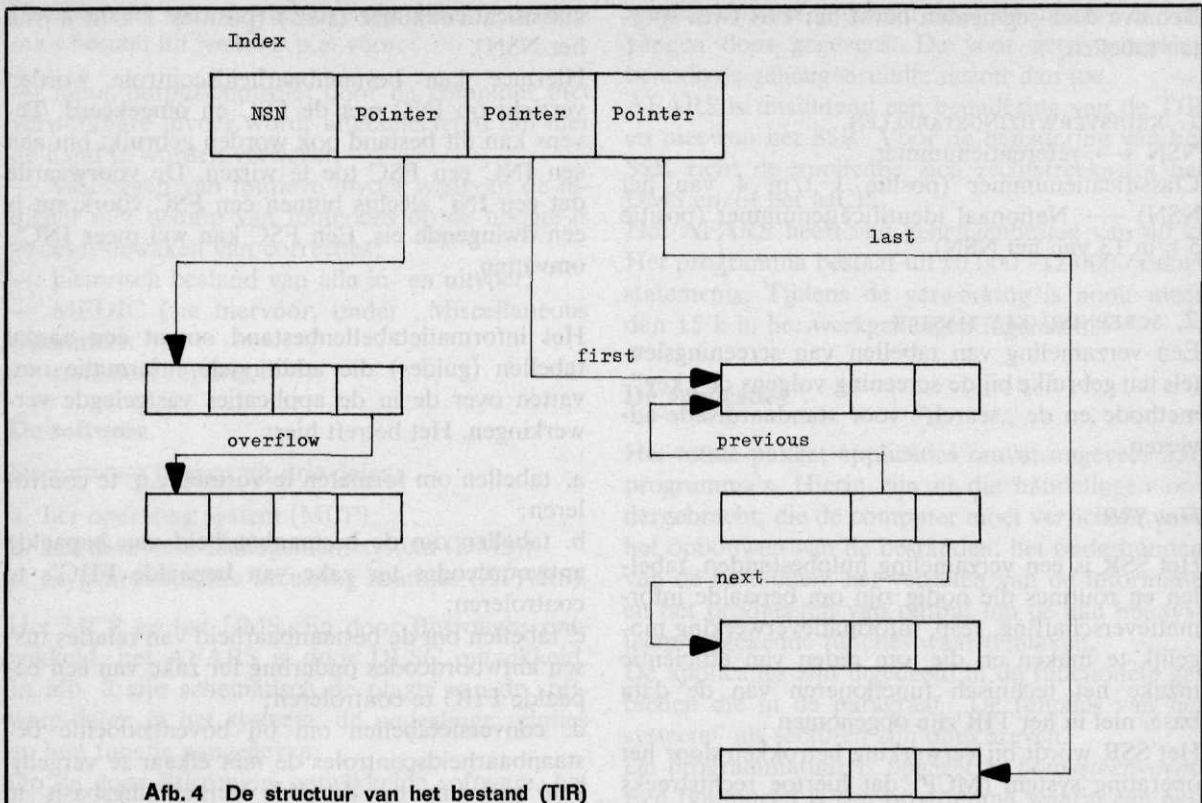
Met deze twee organisatievormen is de gehele logische data base van het TIR opgebouwd. Deze organisatievormen worden door elkaar gebruikt bij de steeds verder gaande verwijzingen.

De segmenten bevatten functioneel bij elkaar behorende gegevens. Elk segment heeft een nageenough onbeperkte capaciteit. De gegevenssegmenten zijn in een bepaalde volgorde onderling ver-

bonden; de toegang tot zo'n keten van segmenten wordt verkregen via het „index segment”.

In het DIDS wordt de ingang tot de data base gevormd door het NSN van het artikel en niet door het referentienummer (FCN-FAN). Indien men echter uitsluitend beschikt over het referentienummer kan men toch wel het bestand binnenkomen, maar dan via de kruisverwijzings tabel FCN — FAN → NSN. Voor de gebruiker maakt dit geen verschil. Indien men beschikt over een FCN — FAN waaraan geen NSN is toegekend, omdat dit artikel nog niet als bevo-artikel wordt gevoerd of omdat identificatie nog niet heeft plaatsgevonden, kunnen gegevens betreffende dat artikel toch in de segmenten van het bestand worden vastgelegd en geraadpleegd. De daartoe noodzakelijke toegang tot het bestand wordt dan verkregen door een binnen het systeem aan het artikel toegekend schijn-NSN. Dit kan een voorlopig NSN zijn, in afwachting van de toewijzing van een definitief NSN. Het kan echter ook zijn dat het artikel geen bevo-artikel is; in dat geval is het schijn-NSN een code zonder speciale betekenis.

Het bestand bevat van kracht zijnde gegevens en gegevens die pas na verloop van een bepaalde tijd van kracht worden. Beide groepen gegevens hebben ieder een eigen index. Dit is noodzakelijk daar NSN's kunnen zijn toegewezen die pas na verloop van tijd van kracht worden en derhalve niet voorkomen in de index met van kracht zijnde NSN's. De wijze waarop de segmenten met de Index en onderling zijn verbonden is weergegeven in afb. 5.

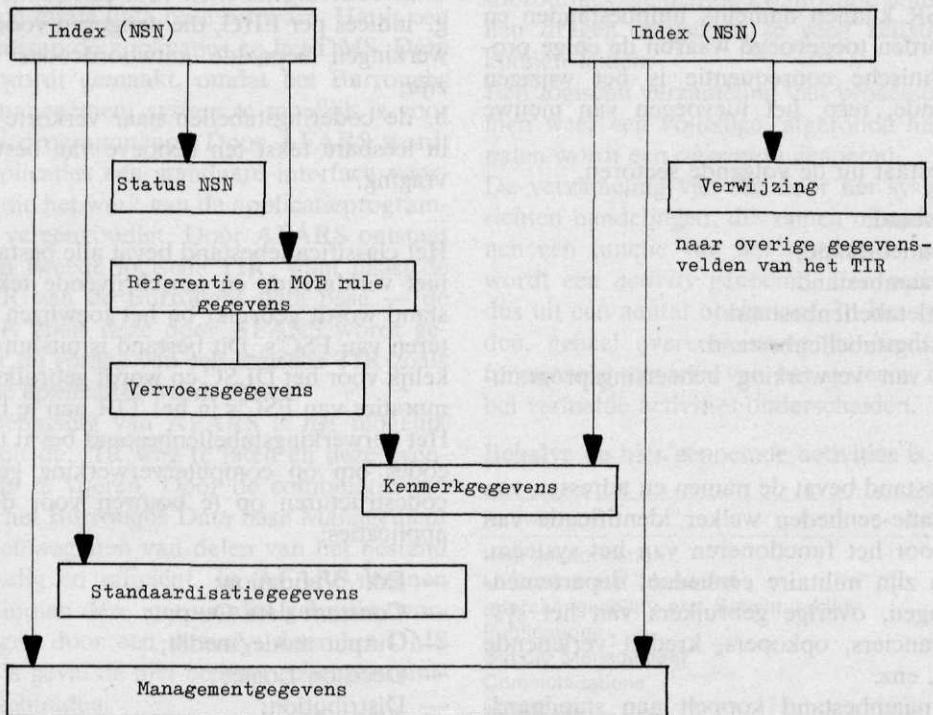

Afb. 4 De structuur van het bestand (TIR)

Afb. 5 De bestandsorganisatie (TIR)

Van kracht zijnde gegevens

Na een bepaalde tijd van kracht zijnde gegevens

Behalve deze segmenten bevat het TIR twee soorten tabellen.

1. KRUISVERWIJZINGSTABELLEN

NSN ↔ referentienummer.

Classificatienummer (positie 1 t/m 4 van het NSN) ↔ Nationaal identificatienummer (positie 5 t/m 13 van het NSN).

2. SCREENING KEY MASTER

Een verzameling van tabellen van screeningsleutels ten gebruike bij de screening volgens de „key”-methode en de „search” voor standaardisatie-adviezen.

Het SSR

Het SSR is een verzameling hulpbestanden, tabellen en routines die nodig zijn om bepaalde informatieverschaffing, resp. informatieverwerking mogelijk te maken en die, om reden van efficiëntie inzake het technisch functioneren van de data base, niet in het TIR zijn opgenomen.

Het SSR wordt bij verwerking betrokken door het operating system (MCP) dat hiertoe rechtstreeks door de applicaties wordt benaderd of via het DMS (zie afb. 3). Door deze constructie is het a priori niet onmogelijk het systeem uit te breiden met een aantal functies, zonder dat hiervoor wijzigingen in de software moeten worden aangebracht. Aan het SSR kunnen namelijk hulpbestanden en tabellen worden toegevoegd waarbij de enige programmatechnische consequentie is het wijzigen van bestaande, resp. het toevoegen van nieuwe applicaties.

Het SSR bestaat uit de volgende sectoren.

- a. Adresbestand.
- d. Classificatiebestand.
- b. Artikelnaambestand.
- c. Informatietabellenbestand.
- e. Verwerkingstabellenbestand.
- f. Bestand van verwerking beheersingsprogramma's.

Het adresbestand bevat de namen en adressen van die organisatie-eenheden welke identificatie van belang is voor het functioneren van het systeem. Dit kunnen zijn militaire eenheden, departementale afdelingen, overige gebruikers van het systeem, leveranciers, opkopers, krediet verlenende instellingen, enz.

Het artikelnaambestand koppelt aan standaard-artikelnamen de Item Name Code (INC) en het

classificatienummer (FSC) (posities 1 t/m 4 van het NSN).

Hiermee kan bestaanbaarheidscontrole worden verricht op INC met de FSC en omgekeerd. Tevens kan dit bestand ook worden gebruikt om aan een INC een FSC toe te wijzen. De voorwaarde dat een INC slechts binnen één FSC voorkomt is een dwingende eis. Een FSC kan wél meer INC's omvatten.

Het informatietabellenbestand omvat een aantal tabellen (guides) die additionele informatie omvatten over de in de applicaties vastgelegde verwerkingen. Het betreft hier:

- a. tabellen om formaten te vormen c.q. te controleren;
- b. tabellen om de bestaanbaarheid van bepaalde antwoordcodes ter zake van bepaalde FIIG's te controleren;
- c. tabellen om de bestaanbaarheid van relaties tussen antwoordcodes onderling ter zake van een bepaalde FIIG te controleren;
- d. conversietabellen om bij bovenbedoelde bestaanbaarheidscontroles de met elkaar te vergelijken gegevens op dezelfde vergelijkingsbasis te brengen;
- e. tabellen om bij screening ten behoeve van identificatie tevens „I & S search” te doen plaatsvinden;
- f. de coderingstabellen voor publikaties;
- g. indices per FIIG, die aangeven voor welke verwerkingen bepaalde antwoordcodes van belang zijn;
- h. de coderingstabellen naar verkorte aanduiding in leesbare tekst ten behoeve van bestandsondervraging.

Het classificatiebestand bevat alle bestaande FSC's met verklarende en omschrijvende tekst. Het bestand wordt gebruikt bij het toewijzen en het muteren van FSC's. Dit bestand is uitsluitend toegankelijk voor het DLSC en wordt gebruikt om massamutaties van FSC's in het TIR aan te brengen.

Het verwerkingstabellenbestand bevat tabellen met codes om op computerverwerking georiënteerde codestructuren op te bouwen voor de algemene applicaties:

- Edit/Validation;
- Constant data Output;
- Output mode/media;
- Decision Logic;
- Distribution;
- Decode/Conversion.

Het bestand van verwerking beheersingsprogramma's bestaat uit routines o.a. voor:

- input/output-controle; door de computer niet verwerkbaar invoer wordt uitgeselecteerd om met de hand te worden verwerkt;
- vastleggen van foutieve invoer waarvan de indiener met behulp van foutcodes op de hoogte is gesteld; bewaken van correcties;
- historisch bestand van alle in- en uitvoer;
- MEDIC (zie hiervóór, onder „Miscellaneous Operations”);
- statistical reports.

De software

De software bestaat uit drie delen:

- a. het operating system (MCP);
- b. het data base management system (DMS);
- c. asynchronous file accessing routines (AFARS).

Het MCP en het DMS zijn door Burroughs ontwikkeld, het AFARS is door DLSC ontwikkeld. In afb. 3 zijn schematisch de plaats van de software-delen in het systeem, de onderlinge relaties en hun functie aangegeven.

Op de door Burroughs ontwikkelde software, het MCP en het DMC, zal hier niet nader worden ingegaan; over AFARS zijn de volgende opmerkingen te maken:

AFARS is een stuk programmatuur dat deel uitmaakt van de totale data base software. Het is een tussenstap tussen de applicaties en het DMS. Deze tussenstap wordt gemaakt, omdat het Burroughs data base management system te moeilijk is voor de applicatieprogrammeurs. Door AFARS wordt voor de applicaties een standaard-interface voorgeschreven die het werk van de applicatieprogrammeur sterk vereenvoudigt. Door AFARS ontstaat eigenlijk een tweede logische TIR, want naast de logische TIR van de Burroughs data base — de logische TIR zoals deze door AFARS wordt gezien — is er nu sprake van een logische TIR zoals deze door de applicaties wordt gezien.

Door de toepassing van AFARS is het mogelijk segmenten uit de TIR weg te laten en deze eventueel later in te voeren. Door de combinatie van AFARS en het Burroughs Data base Management System is het weglaten van delen van het bestand zeer eenvoudig en efficiënt. In AFARS kunnen segmenten, indien deze niet worden gebruikt, worden vervangen door een dummy; door het DMS wordt in zo'n geval de niet benutte geheugenruimte niet vastgehouden.

Indien segmenten werkzaam moeten worden ge-

maakt, kan dat gebeuren door de dummy te vervangen door gegevens. De voor gegevensopslag benodigde geheugenruimte neemt dan toe.

AFARS is uitsluitend een benadering van de TIR en niet van het SSR. Voor de benadering van het SSR richt de applicatie zich rechtstreeks tot het DMS en/of het MCP.

Het AFARS heeft een geheugenbeslag van 40 k. Het programma bestaat uit 10.000 - 12.000 COBOL-statements. Tijdens de verwerking is nooit meer dan 15 k in het werkgeheugen ingelezen.

De applicaties

Het totale pakket applicaties omvat ongeveer 350 programma's. Hierin zijn al die handelingen ondergebracht, die de computer moet verrichten voor het opbouwen van de bestanden, het onderhouden van de bestanden, het verdelen van de informatie en het produceren van output om de aan het systeem toegekende functies waar te maken.

De applicaties zijn ingedeeld in de functionele gebieden die in de paragraaf „De functies van het systeem” als sectoren zijn omschreven.

De programmatuur is opgezet in *bouwsteen*vorm. Een bouwsteen is een programma waarin een elementaire deelhandeling is vastgelegd die een zelfstandig leven kan leiden en derhalve een afgerond geheel is. Zo'n bouwsteen, in het systeem *process* genoemd, is opgebouwd uit programmastappen en subroutines die niet de kwalificatie bouwsteen kunnen dragen aangezien ze geen zelfstandig leven kunnen leiden.

Een logische verzameling van processen die te zamen weer een volledige, afgeronde handeling bepalen wordt een *operation* genoemd.

De verzameling van die door het systeem te verrichten handelingen, die samen uitmaken wat binnen een functie van het systeem is gedefinieerd, wordt een *activity* genoemd. Een activity bestaat dus uit een aantal operations. In het systeem worden, geheel overeenkomstig de reeds besproken functionele sectoren van het systeem, de in de tabel vermelde activiteiten onderscheiden.

Behalve de hier genoemde activiteiten is er een aan-

Activity	Activity number
Item Identification	10000
Utilization and Marketing	20000
Interchangeability and Substitutability	30000
Publications	40000
Supply Management	50000
Communications	70000
Statistics	80000
Special Projects and SSR	90000

tal handelingen die voor elke activity gelijk zijn en die buiten het functionele gebied van de activity vallen, bv. het vaststellen of een input verwerkbaar is, het doen inschakelen van de juiste activity, het benaderen van de data base (TIR en SSR), het muteren van de data base, het produceren van de output, enz. Deze handelingen zijn samengevoegd tot één activity, nl. Control Group, onder activity number 60000.

Een belangrijk begrip dat in het gehele systeem een grote rol speelt, is de Document Identifier Code (DIC). De functie van deze code komt overeen met die van mutatiecode. Het is echter een heel speciaal soort mutatiecode die op een bijzondere wijze is opgebouwd. In de volgende paragraaf zal hierop nader worden ingegaan.

In het systeem wordt onderscheid gemaakt tussen enkele honderden document identifier codes. Elke code vertegenwoordigt een bepaalde actie van het systeem. Daardoor is er een duidelijke relatie tussen de document identifier codes en de processes.

De in- en uitvoerprocedure

Communicatie tussen het systeem en de gebruiker kan plaats vinden door middel van

- teleprocessing;
- ponskaarten;
- telecommunicatienet (AUTODIN).

Teleprocessing is voorbehouden aan een zeer beperkt aantal speciale functionarissen. Vrije vraagstelling is hierbij mogelijk door de query language GIRL te bezigen.

Alle gebruikers van het systeem kunnen gebruik maken van de beide andere mogelijkheden. Zij wenden zich daartoe tot de Input/Output Control van het DLSC via het AUTODIN telecommunicatienet of door het opzenden van ponskaarten. De invoer wordt door Input/Output Control in „badges” verwerkt en deze zorgt ervoor dat de gebruiker de eventuele output krijgt toegezonden.

De gebruiker ontvangt tussen de 4 en 72 uren na zijn invoer — afhankelijk van de prioriteit die hij wenst en eventueel krijgt — via AUTODIN reactie uit het systeem.

Input/Output Control zorgt voor verzending van de output naar de juiste gebruiker. Het bureau doet dat aan de hand van een code die de gebruiker bij zijn invoer meegeeft.

De gebruiker die zich tot het systeem wendt om gegevens te muteren, dan wel om informatie te verkrijgen of een screening te laten plaatsvinden, dient gebruik te maken van een voorgeschreven

record. Zo'n inputrecord bestaat uit segmenten, die zijn opgebouwd uit logisch bij elkaar behorende gegevensvelden. De samenstelling van het inputrecord is afhankelijk van het doel dat de gebruiker beoogt.

In antwoord op de input genereert het systeem een outputrecord dat eveneens uit segmenten is samengesteld.

De volgende segmenten kunnen in een input- en outputrecord worden aangetroffen.

a. Input Header

Elk inputrecord bevat een header die aan alle segmenten voorafgaat. Dit segment bevat gegevens, nodig voor het verwerken van de mutatie zoals identificatiegegevens van de gebruiker, mutatievolgnummer, datum, e.d.

b. Output Header

Elk outputrecord bevat een header die aan alle segmenten voorafgaat. Dit segment wordt door het DLSC gegenereerd en geeft o.a. aan wie de ontvanger van de informatie is.

c. Segment 1, Notification of DLSC Change Data

Alleen in outputrecord. Wordt aan bepaalde outputrecords toegevoegd als de data door het DLSC met betrekking tot de input-transactie is gewijzigd.

d. Segment 2, Screening Request, Reference Number Data

Alleen in inputrecord. Wordt gebracht in geval van verzoek om screening van een referentienummer tegen het bestand (TIR).

e. Segment 3, Screening Request, NIIN data

Alleen in inputrecord. Wordt gebracht in geval van verzoek om screening van een NSN tegen het bestand (TIR).

f. Segment 4, DAAS Screening, Reference Number Data

In input- en outputrecord. Wordt gebracht in geval aan de hand van een referentienummer de juistheid van de naam en het adres van de leverancier moet worden vastgesteld.

g. Segment 5, DAAS Critical Source of Supply Update

Alleen in inputrecord. Wordt gebracht door het krijgsmachtdeel of DLSC om de Source of Supply

gegevens bij te stellen ten behoeve van het Defense Automatic Addressing System.

h. Segment 6, DAAS Source of Supply Update

Alleen in outputrecord. Melding van wijziging van de Source of Supply-gegevens voor de routing van aanvragen in het kader van de Military Standard Requisitioning and Issue Procedures (MILSTRIP).

i. Segment 7, Item Management Coding Advice Notification

Alleen in outputrecord. Is een melding van een aantal managementgegevens die wordt verricht door DLSC, wanneer door een gebruiker een activiteit wordt ondernomen waaruit blijkt dat hij geïnteresseerd is in een bepaalde NSN.

j. Segment A, Identification Data

In input- en outputrecord. Bevat gegevens om een artikel te identificeren.

k. Segment B, MOE Rule Data

In input- en outputrecord. Bevat gegevens die de relatie beschrijven van een dienst of eenheid tot een bepaald artikel.

l. Segment C, Reference Number Data

In input- en outputrecord. Bevat het fabrieksartikelnummer en de gegevens die het gebruik van dit nummer in het logistieke proces bepalen.

m. Segment E, Standardization Decision Data

In input- en outputrecord. Wordt gebruikt om in geval van standaardisatie de nodige gegevens in het bestand te wijzigen.

n. Segment F, DIDS I & S Relationship Data

Alleen in outputrecord. Wordt gebruikt als antwoord op een vraag of screeningverzoek naar het aan een bepaald NSN equivalent artikel.

o. Segment G, Freight Classification Data

In input- en outputrecord. Bevat bevrachtingsclassificatiegegevens en kruisverwijzingen naar deze gegevens.

p. Segment H, Catalog Management Data

In input- en outputrecord. Bevat een aantal managementgegevens die van belang zijn voor de logistieke processen bij de krijgsmachtdelen.

q. Segment J, Screening Respons Header

Alleen in outputrecord. Het is een onderdeel van het record dat wordt opgebouwd in antwoord op een verzoek om fabrieksartikelnummerscreening. Hiermee wordt het fabrieksartikelnummer aangeduid dat een „match” oplevert.

r. Segment K, NIIN/PSCN Status/Cancellation Data

Alleen in outputrecord. Wordt gebruikt om de status van een NSN kenbaar te maken.

s. Segment L, Output File Data Header

Alleen in outputrecord. Wordt als sub-label in het record opgenomen als het record een NSN bevat als antwoord op een vraagstelling.

t. Segment M, Clear Text Characteristics

Alleen in outputrecord. Bevat de „characteristics” van een artikel in de gedecodeerde vorm. Tevens wordt de bijbehorende antwoordcode vermeld.

u. Segment N, Narrative Form Characteristics

Alleen in outputrecord. Bevat uitgebreide beschrijvingen van de „characteristics” in leesbare tekst.

v. Segment P, Data Element Oriented without Value

Alleen in outputrecord. Wordt gebruikt om fouten in de invoer terug te zenden naar de indiener. De foutieve gegevens worden voorzien van foutcodes die de aard van de fouten aangeven.

w. Segment Q, Data Element Oriented with Value and Return/Action

In input- en outputrecord. Wordt gebruikt om fouten in de invoer terug te zenden naar de indiener waarbij tevens de relatie tot andere segmenten kan worden aangegeven. Door de gebruiker van het systeem kan dit segment worden gebruikt om de hem gemelde fouten te corrigeren.

x. Segment R, Data Element Oriented with Value

In input- en outputrecord. Wordt in enkele bijzondere gevallen gebruikt om fouten in de invoer terug te zenden naar de indiener.

y. Segment S, Related Screening Data

In inputrecord. Bevat de „characteristics” van een artikel die tegen het bestand moeten worden gescreend.

z. Segment T, Cancellation/Delete MOE Rule Data

In inputrecord. In outputrecord alleen in combinatie met Segment Z (Future Data). Wordt gebruikt om van een bestaand NSN de MOE Rule te schrappen, of om een bestaand NSN uit het bestand te verwijderen.

aa. Segment V, Coded Item Characteristics Data

In inputrecord. Bevat „characteristics data” ten behoeve van bestandsonderhoudsacties en -screeningacties.

In outputrecord. Bevat „characteristics data” wanneer artikelbeschrijving in gecodeerde vorm gewenst is.

bb. Segment Y, Plus Program Asset Data

In outputrecord. Maakt deel uit van het outputrecord in geval van fabrieksartikelnummer-, NSN- of „characteristics”-screening. Bevat enkele managementgegevens voor de verwerving.

cc. Segment Z, Future Data

In outputrecord. Wordt gebruikt om de gebruikers van het systeem op de hoogte te stellen van onderhoudsacties betreffende gegevens die in het bestand (TIR) zijn opgenomen en tot nader order niet van kracht zijn. Bij vraagstelling en screening, waarbij deze gegevens zijn betrokken, wordt dit segment in het outputrecord opgenomen.

In de header van het inputrecord wordt de Document Identifier Code (DIC) vermeld. Deze geeft aan wat de inbrenger beoogt met het indienen van het record. Tijdens de verwerking doet de DIC de juiste handelingen plaatsvinden.

In de header van het outputrecord is eveneens een DIC opgenomen. Deze geeft aan welke handelingen zijn verricht.

Uit de voorgaande segmentbeschrijvingen blijkt dat niet altijd een bewerking verloopt zoals deze in het inputrecord wordt aangegeven, maar dat door het systeem in een aantal gevallen extra bewerkingen worden gegenereerd. Daardoor wordt de output DIC interessant.

Het zal nu duidelijk zijn dat het volgende moet gelden.

a. Aan de DIC is te zien of het een input- of een output-DIC betreft, waarbij per bewerking of groep bewerkingen een DIC kan worden gekozen. Er is een relatie tussen de DIC en de processen van de applicaties.

b. Er is een relatie tussen input-DIC's en de output-DIC's.

De DIC is een drie-positie alfabetische code:

1E POSITIE

L input DIC
K output DIC

2E POSITIE

A = Add
B = Reinstate
C = Change
D = Delete
K = Cancel
N = New Submittal
Q = Files Computability
S = Screening/Search
T = Interrogation
R = Resubmittal

3E POSITIE

Is niet significant.

DIDS documentatie

In deze paragraaf wordt de belangrijkste documentatie genoemd; tevens wordt een korte karakteristiek van de inhoud gegeven. De opsomming beperkt zich tot de probleemgerichte documentatie.

1. System Requirement Specifications

Een uit 11 delen bestaande, probleemgerichte detail-systeembeschrijving. Per deel wordt een activiteit behandeld waarbij de operations en de processes in detail worden beschreven.

2. Procedures Manual DoD 4100.39-M

Een gedetailleerde handleiding voor de gebruikers van het systeem. De aanwijzingen voor de gebruikers zijn in de handleiding ingedeeld in de volgende hoofdstukken.

- Processing of Item Logistics Data.
- Record Establishment and Maintenance Actions.
- Data Bank Interrogations/Search.
- Outputs.
- Development and Maintenance of Item Logistics Data.
- Tools.
- Publications.
- Report and Statistics.

3. *Design Interface Guidance Handbook*

Een gedetailleerde beschrijving van de in- en uitvoerprocedure. De handleiding bevat o.a.:

- lijst van input-DIC's;
- lijst van output-DIC's;
- kruisverwijzing DIC's ↔ Processen;
- kruisverwijzing Input DIC's ↔ Output DIC's;
- Input- en Outputrecordbeschrijvingen.

Deze drie publikaties te zamen vormen een volledige beschrijving van het DIDS.

Voorts is er een omvangrijke lijst van interne publikaties van DLSC, waarin bepaalde onderwerpen en applicaties in detail worden behandeld. De meeste van deze publikaties zijn technisch van aard en dragen nauwelijks bij tot het verkrijgen van een algemeen inzicht.

Voor degenen die zich meer in het systeem willen verdiepen diene de volgende selectie van de belangrijkste van deze publikaties.

1. *Asynchronous File Accessing Routine (AFAR) for the Total Item Record File*

Een handleiding voor programmeurs bij het maken van applicatieprogramma's.

2. *Characteristics Edit Guides Specification*

Een beschrijving van bestaanbaarheidscontroles op de invoer van het systeem.

3. *FIIG Item Characteristics Decode and Guide Maintenance Specifications*

Een volledige beschrijving van de applicatie waarin decoding van de MILSTICCS wordt gerealiseerd.

4. *Nonparametric Characteristics Screening Specification*

Een beschrijving van de applicatie die de characteristic screening realiseert op basis van section I van de FIIG (zie *Mil. Spect.* **144**(1975)(11)496).

5. *Parametric Characteristics Screening Specification*

Een beschrijving van de applicatie die de „characteristic screening” en de „search” voor de equivalentstelling en standaardisatie realiseert op basis van sections I en II van de FIIG.

6. *Mechanized Design and Integrated Control System (MEDIC) Manual*

Een gedetailleerde beschrijving van het systeemdeel dat o.a. zorgt voor de volgende functies.

- a. Systeemtest.
- b. Controle op de uitvoering van de „DIDS requirements” in de ontwerpfase.
- c. Omschakeling van het oude systeem naar DIDS.
- d. Vaststellen van de gevolgen van een wijziging in de programmatuur.

7. *Generalized Information Retrieval Language (GIRL) III*

Een handleiding voor gebruikers om met behulp van eenvoudige programmeervoorschriften vragen aan het bestand te kunnen stellen.

Geschichte des europäischen Kriegswesens, door T. Fuchs, dl 2 — Von der Aufstellung der ersten stehenden Heere bis zum Aufkommen der modernen Volksheere, 311 blz., geïll. Uitg.: J. F. Lehmanns Verlag, München, 1974. Prijs: DM 26,—.

Reeds eerder (*Mil. Spect.* 141(1972) (8)362) werd in deze rubriek de aandacht gevestigd op het eerste deel van deze Europese krijgsgeschiedschrijving, verschenen in de reeks „Truppendienst-Taschenbücher“. Dit tweede deel sluit, hoe kan het ook anders, voortreffelijk aan op zijn voorganger, waarmee het overigens gemeen heeft dat het er qua vorm uitziet als een écht zakboek doch naar inhoud, kwaliteit van papier, e.d. geenszins als zodanig is bedoeld.

In dit deel beschrijft Fuchs de ontwikkeling in de legervorming die na het midden van de 17e eeuw leidde tot de staande legers, waaruit de absolute heersers van die episode hun politieke machtinstrumenten smeedden. De beroepsmilitairen waaruit die legers bestonden, wisten in een levenslange loopbaan een dusdanige graad van volmaaktheid in hun gevechtsexercities te bereiken dat zij — in een gemoderniseerd krijgswezen — dezelfde perfectie aan de dag leg-

den die in de oudheid het kenmerk der Romeinse legioenen was geweest.

De bloeitijd van de Oostenrijkse en Pruisische staande legers, met hun beslissende invloed op de historische ontwikkelingen in de 18e eeuw, waarvan de twintigste-eeuwers de nawerking nog steeds voelen, wordt uiteraard uitvoerig besproken. Daarbij verzwijgt Fuchs bepaald niet dat de tactische perfectie op de lange duur vruchteloos moest blijven omdat het strategische inzicht mankeerde; zowel Frederik de Grote als Eugenius van Oostenrijk mochten op het gevechtveld schitteren, zij brachten hun volgelingen op de verkeerde weg:

... das führte zu einer Überbewertung militärischer Siege auf taktischer und operativer Ebene. Die Strategie ist aber später nur zu oft ein Stiefkind deutscher Heerführer geblieben.

Vervolgens schildert Fuchs in het kort de kentering die zich aankondigde toen de reguliere Britse troepen, met hun geordende strijdwijzen, het onderspit delfden tegen de ongeordende militie waarmee de Amerikanen hun vrijheid wisten te bevechten.

Dat nieuwe tijdperk, waarin de volkslegers de toon aangaven, vond zijn bekroning toen de Franse revolutie-

legers zegevierend door Europa trokken, aangevoerd door Napoleon, tot dat het verwaarlozen van het logistieke aspect hem dwong zijn voornemen te laten varen en uit Rusland terug te trekken.

Het ligt dan ook voor de hand dat de verbetering van de logistiek en, samenhangend daarmee, van de mobiliteit de kenmerken zouden moeten worden van de volgende geschiedenisperiode. Aan die ontwikkeling zal Fuchs, zoals hij in zijn laatste woord reeds aankondigt, een derde deel wijden dat het sluitstuk van deze reeks zal gaan vormen. De ware liefhebber zal daar gretig naar uitzien, omdat de beide tot dusverre verschenen deeltjes een optimistische verwachting zeer zeker rechtvaardigen; zij kunnen zonder voorbehoud ter lezing en bestudering worden aanbevolen.

W. WALTHUIS

AANWIJZINGEN VOOR MEDEWERKERS

Ten einde bij de verwerking van kopij door redactie, produktieafdeling en zetterij onjuistheden en tijdverlies te vermijden en de eindcorrectie zo nodig — bij tijdgebrek — door anderen dan de auteur te laten verrichten, is het gewenst, dat aangeboden kopij zoveel mogelijk een uniform uitvoeringskarakter heeft en geen ruimte laat voor onjuiste interpretatie. Daartoe dient de kopij aan enkele normen te voldoen.

Om dit te bereiken zijn hieronder enkele aanwijzingen samengevat om auteurs te informeren omtrent de meest doelmatige uitvoering van kopij. Ter wille van de overzichtelijkheid is e.e.a. in beknopte vorm gesteld.

Met betrekking tot illustraties wordt in het algemeen opgemerkt dat functionele illustraties de waarde en aantrekkelijkheid van artikelen — en dus van het tijdschrift — verhogen.

1. MANUSCRIPT

1.1. Tekst

- Onder de titel (men houde deze kort): naam auteur met evt. academische titel; daaronder rang of functie.
- Kopij typen met anderhalve of dubbele regelafstand.
- Marge ca. 5 cm.
- Pagina's bovenaan doorlopend nummeren.
- Bij latere tussenvoeging van pagina's: nummer van voorgaande pagina, gevolgd door letter (a, b, ...).
- Spelling: voorkeursspelling (Van Dale / Woordenlijst Spellingcommissie).
- Opnieuw typen van een pagina aanbevolen in geval van veel doorhalingen/wijzigingen/correcties.

1.2. Tabellen

- Niet in tekst opnemen, doch op aparte pagina('s) aan het slot toevoegen.
- Doorlopend nummeren en nummer bóven tabel plaatsen (TABEL 1, TABEL 2, enz.).
- Daaronder evt. titel(s) van tabel(len).
- In de tekst verwijzingen naar desbetreffende tabel(len) opnemen (nummer).
- Tabel-indelingen uitsluitend met horizontale lijnen.
- Tabellen dienen niets anders te bevatten dan letters/woorden en/of cijfers.

1.3. Literaturopgaven

- Samen te vatten aan het slot, onder kopje Literatuur.
- Literaturopgaven nummeren in volgorde van vermelding in artikel.
- Verwijzingen in de tekst d.m.v. desbetreffende nummer tussen rechte haken: [], achter naam schrijver of citaat.
- Vermelding tijdschriftartikelen in literatuurlijst als volgt: Auteur — Tijdschrift jaargang(jaar)(nummer)blz. Voorbeeld: 3. F. J. van Doorn — Mil. Spect. 140(1971)(4)170.
- Vermelding van boeken: Auteur — Volledige titel. Uitgever, plaats (jaar)blz. (Vermelding blz. facultatief.) Voorbeeld: 7. A. Etzioni — De moderne organisatie. Spectrum, Utrecht (1970)36.
- Vermelding brochures: Auteur — Titel brochure. Uitgever of firma, plaats (jaar)blz. (Paginacijfer facultatief.) Voorbeeld: P. van Duyn — Toepassingen van infrarood. N.V. Fictief, Den Dam (1971)4.
- In literaturopgaven is vermelding titulatuur e.d. bij auteursnamen niet gebruikelijk.

- Afkorting tijdschrifttitels volgens richtlijnen NEN 782.
- Indien in een artikel niet expliciet naar de literatuur wordt verwezen, kan nummering van de opgaven achterwege blijven.

1.4. Voetnoten

- Deze beïnvloeden de leesbaarheid van een artikel ongunstig en dienen zoveel mogelijk te worden vermeden.
- Indien gebruik van enkele voetnoten onvermijdelijk, dan per artikel doornummeren (dus niet per pagina) in met ¹ beginnende reeks.
- Voetnootcijfers in de tekst, bij voorkeur ná desbetreffende zin, een halve regel hoger typen, zónder haken: ¹.
- De voetnoten zélf, ook met voorin het cijfer een halve regel hoger, kunnen aan het slot, na evt. literatuurlijst, worden getypt (bij opmaak komen ze zoveel mogelijk onder de kolom(men), waarin de verwijzing staat).

2. ILLUSTRATIES

2.1. Foto's

- Foto's zwart-wit, glanzend; formaat liefst 9 × 12 of 13 × 18 cm (geen kleurenfoto's of diapositieven).
- Op de achterzijde vermelden: Mil. Sp. / naam auteur / nummer waarmee in tekst naar de afbeelding wordt verwezen.

2.2. Tekeningen

- Geheel in Oostindische inkt, op calqueer- of wit tekenpapier; papierformaat max. ca. 25 × 35 cm. Inschriften niet typen, zie ook pt 2.3.
- Letters/cijfers m.b.v. sjablonen zo groot tekenen, dat bij verkleining van tekening tot kolombreedte (ca. 7,5 cm) letter/cijferhoogte ten minste 1 mm is (in uitzonderingsgevallen kunnen grote tekeningen worden gereproduceerd over 1½ of 2 kolom = ca. 10 of 15 cm; max.-hoogte ca. 22 cm).
- In plaats van getekende sjabloonletters kunnen ook plak/afwrijfletters worden toegepast, waarvoor dezelfde maatnormen gelden.
- Wanneer zwart-witcontrast optimaal is, zijn scherpe lichtdrukken op wit papier ook bruikbaar.
- Calqueerpapier alleen éézijdig gebruiken.
- Millimeterpapier maakt reproductie onscherp, tenzij liniëring lichtblauw is; bij clichering vervalt deze liniëring echter.
- Buiten het te reproduceren vlak, boven of onder teke-

ning vermelden: Mil. Sp. / naam auteur / nummer waarmee in tekst naar afbeelding wordt verwezen (zie ook pt 2.3.)

h. Tekeningen vóór inzending goed controleren: in een eenmaal vervaardigd cliché is correctie vrijwel onmogelijk.

2.3. Onderschriften/legenda's bij afbeeldingen

a. Nummering van foto's en tekeningen doorlopend en dóór elkaar.

b. Verwijzingen in de tekst met: afb. 1 t/m afb. ...

c. Onderschriften bij afbeeldingen zijn essentieel; men volsta dus niet met alleen een nummering.

d. Onderschriften, getypt, aan het slot van artikel opnemen (ná evt. literatuurlijst en voetnoten), in volgorde van, en mét nummering. Zij behoeven niet op de achterzijde van foto's vermeld, noch op tekeningen getekend. Dit geldt ook voor evt. legenda's bij tekeningen, die (getypt) onder desbetreffende onderschriften kunnen worden opgenomen.

e. Bevat een legenda tekens/symbolen die niet kunnen worden gezet, dan dient gehele legenda in de tekening opgenomen (getekend).

2.4. Algemeen

Foto's en tekeningen nimmer in tekst opnemen, doch altijd los bijvoegen.

3. DRUKPROEF

a. Als regel ontvangt de auteur een drukproef ter correctie, alsmede genummerde clichéafdrukken van evt. illustraties ter kennisneming.

b. Hiervan kan worden afgeweken op verzoek van auteur of bij ontbreken van voldoende tijd voor deze procedure.

c. Voor het corrigeren zoveel mogelijk gebruik te maken van officiële correctietekens volgens NEN 632.

4. MENINGEN VAN ANDEREN

4.1. Aantal exemplaren

Bijdragen voor de rubriek „Meningen van anderen” dienen in tweevoud te worden ingezonden.

4.2. Tijdstip inzending

Indien een reactie op een artikel uiterlijk 1 week na verschijnen van dat artikel in het bezit van de redactie is, kan ze in principe, samen met een evt. wederwoord, op de kortst mogelijke termijn worden gepubliceerd.

5. RUBRIEK UIT DE VAKPERS

5.1. Titel

Deze dient een zo woordelijk mogelijke vertaling te zijn van de titel van het gerefereerde artikel.

5.2. Bronvermelding

Aan het slot van het uittreksel een bronvermelding op te

nemen, bevattende: Titel oorspronkelijk artikel, naam schrijver, naam en datering tijdschrift.

6. BOEKBESPREKINGEN

6.1. Titelbeschrijving

Medewerkers, die van de redactie een boek ter recensie ontvangen, gelieven de bespreking te doen voorafgaan door een volledige titelbeschrijving, bevattende: Titel, auteur, aantal blz., aantal afb.*, aantal tabellen*. Uitgever, plaats, jaar. (Importeur v. Ned.*). Prijs. (*: voor zover van toepassing). Voorbeeld:

Die Streitkräfte der siebziger Jahre, door dr. F. Wiener, 192 blz., 159 afb., 12 tab. Uitg.: J. F. Lehmanns Verlag, München, 1971. (Imp. v. Ned.: Meulenhoff & Co, Amsterdam). Prijs: DM 20,—.

6.2. Honorering

In tegenstelling tot artikelen en andere bijdragen worden besprekingen niet gehonoreerd; recensent mag het besproken boek behouden.

7. BEWIJSNUMMERS

Iedere auteur ontvangt automatisch en zonder kosten 3 bewijsexemplaren van het nummer waarin zijn artikel is opgenomen.

Meer exemplaren à f 2,50 per nummer te bestellen door storting/overschrijving op bankgiro 51 43 38 997 t.n.v. Militaire Spectator, Spui 32, Den Haag, bij Algemene Bank Nederland N.V., Tournooveld 5, Den Haag, onder vermelding van het gewenste.

8. HONORARIUM

Het auteurshonorarium voor artikelen bedraagt f 40,— per gedrukte pagina, incl. illustraties, met een minimum van f 100,—. Voor de rubrieken Uit de vakpers en Meningen van anderen bedraagt het honorarium f 25,— per pagina.

9. NAAM, ADRES, GIRO/BANK AUTEUR

De auteur gelieve op eerste pagina van manuscript links bovenaan te vermelden: naam, adres en evt. giro- of bankrekening.

10. KOPIJ-INZENDING, OVERLEG

Kopij te zenden aan: Redactie Militaire Spectator, p/a HKS, Frederikkazerne/geb. 106, v. d. Burchlaan, Den Haag (tel. (070) 73 15 05).

Door auteurs, voor of tijdens het schrijven, gewenst overleg m.b.t. onderwerp, inhoud, mogelijkheid van plaatsing, gewenste omvang e.d. kan via evengenoemd adres plaatsvinden.

Overleg m.b.t. reproduceerbaarheid van illustraties, alsmede over drukproeven/correcties: opmaakredactie/productieafdeling, Spui 32, Den Haag (tel. (070) 72 14 64, de heer L. W. Krumbholz).